บทที่ 4
การจำแนกวัตถุภาพ

บทนี้ถือเป็นส่วนสำคัญมากอีกส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจระยะไกล มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจำแนกประเภทข้อมูลด้วยวิธีการเชิงวัตถุ โดยอธิบายหลักการ วิธีการและขั้นตอนของการจำแนกเชิงวัตถุ รวมถึงวิธีการตรวจสอบความถูกต้องของผลการจำแนก มีรายละเอียดดังนี้

4.1 การสร้างชั้นข้อมูล

หลังจากสร้างวัตถุภาพเรียบร้อยแล้ว ต้องทำการจำแนกวัตถุออกเป็นชั้นข้อมูลต่างๆ โดยก่อนที่จะทำการจำแนกวัตถุภาพจำเป็นต้องสร้างชั้นข้อมูลก่อน ในการศึกษาครั้งนี้มีชั้นข้อมูลอยู่ 11 ชั้น ได้แก่ ไร่หมุนเวียนปี 2550 ไร่หมุนเวียนปี 2549 ไร่หมุนเวียนปี 2548 ที่นา สวนไม้ผล ป่าไผ่ ป่าไม้ ถั่วเหลือง ชุมชน ทางน้ำ และถนน โดยในการจำแนกเชิงวัตถุได้ใช้คุณสมบัติการจำแนกแบบลำดับขั้น (hierachical) มาช่วยจำแนกวัตถุ

การจำแนกข้อมูลเชิงวัตถุสามารถทำได้โดยการแบ่งลำดับขั้นของการจำแนกเชิงวัตถุดังรูป 4.1 โดยวัตถุ A ประกอบด้วยแอทริบิวท์ A_1, A_2, A_3 ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตามตัวแปรที่กำหนดเงื่อนไขให้ ที่ทำให้สามารถจำแนกแอทริบิวท์ (คลาส) A_1, A_2, A_3 ได้ โดยได้วัตถุ B แต่พบว่ามีการปะปนกันของวัตถุ B และวัตถุ C ดังนั้นจึงต้องทำการจำแนกวัตถุในลำดับขั้นที่ 2 ต่อ ซึ่งในวัตถุ B ประกอบด้วยแอทริบิวท์ B_1, B_2, B_3 และวัตถุ C ประกอบด้วยแอทริบิวท์ C_1, C_2, C_3 ที่มีตัวแปรและเงื่อนไขต่างกัน แล้วทำการจำแนกวัตถุ ซึ่งวัตถุ B ได้วัตถุ D แต่พบว่ามีการปะปนกันของวัตถุ E จึงต้องทำการจำแนกวัตถุในลำดับขั้นที่ 3 ทำแบบนี้ไปเรื่อยๆ จนกว่าจะไม่มีการปนกันของวัตถุ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

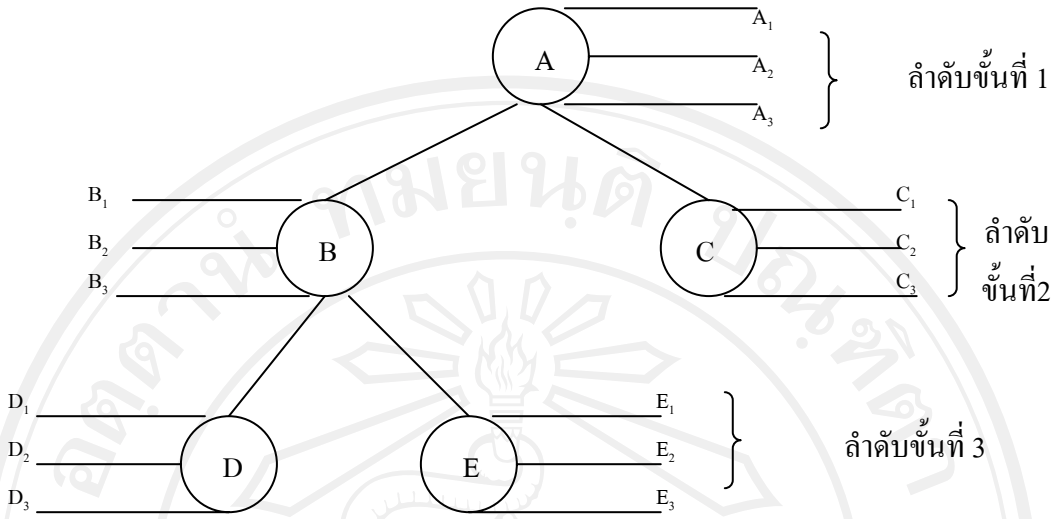

รูป 4.1 แผนภาพลำดับขั้นการจำแนกข้อมูลเชิงวัตถุ

ที่มา : ชิดชนก ส่งศิริ ธนาวินท์ รักธรรมานนท์ และกฤษณะ ไวยมัย (2001)

4.2 การจำแนกวัตถุภาพ

การจำแนกวัตถุภาพเป็นการประมวลผลของวัตถุภาพที่ได้จากการสร้างวัตถุ เพื่อแยกกลุ่มของวัตถุภาพทั้งหมดที่อยู่ในพื้นที่ศึกษาตามลักษณะร่วมทางค่าสถิติ รูปร่างของวัตถุ ความละเอียดและข้อมูลอธิบายที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่มร่วมกัน และมีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม ซึ่งคำสั่งหลักๆ ของการจำแนกวัตถุภาพด้วยวิธีการเชิงวัตถุที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ อัลกอลิทึม Classification และอัลกอลิทึม Assign Class

4.2.1 อัลกอลิทึม Classification

เป็นคำสั่งที่ใช้จำแนกประเภทของข้อมูลในการจำแนกวัตถุภาพ โดยก่อนที่จะทำการจำแนกวัตถุภาพจะต้องทำการกำหนดลักษณะของชั้นข้อมูลแต่ละชั้นก่อน ซึ่งการกำหนดลักษณะของข้อมูลใช้วิธีการกำหนดเงื่อนไขและการดูค่าสถิติจากพื้นที่กลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้ในบทที่ 2 อัลกอลิทึมนี้ใช้คุณสมบัติการจำแนกแบบลำดับขั้น ซึ่งในการจำแนกครั้งเดียวอาจจะยังไม่เพียงพอ เพราะยังมีการใช้ที่ดินอื่นปนอยู่ จึงต้องทำการจำแนกอีกครั้งโดยกำหนดเงื่อนไขเพิ่ม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.2.1.1 วิธีการกำหนดเงื่อนไข (Threshold Setting)

ในการจำแนกวัตถุภาพโดยใช้เงื่อนไขนั้น วัตถุภาพจะถูกจำแนกโดยดูว่าวัตถุภาพนั้นๆ ตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดหรือไม่ ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้เงื่อนไข ดังนี้ ขอบเขตของวัตถุที่อยู่ในรูปของ vector ที่มีค่าแอทริบิวที่ต่างกัน โดยให้ค่าแอทริบิวท์เป็นค่า ID ของข้อมูล vector ที่เป็น ชุมชน ถั่วเหลือง ทางน้ำ และถนน โดยให้ ID ของชุมชนเท่ากับ 0 ID ของถั่วเหลืองเท่ากับ 1 ID ของทางน้ำเท่ากับ 3 และID ของถนนเท่ากับ 4 นอกจากเงื่อนไขของข้อมูล vector ยังมี ระดับความสูง ค่าการสะท้อนเชิงคลื่นของการใช้ที่ดินแต่ละประเภท และค่าดัชนีพืชแบบปรับความแตกต่าง (NDVI) วิธีการกำหนดเงื่อนไขได้แสดง ดังตัวอย่างรูป 4.2 เรากำหนดเงื่อนไขการจำแนก โดยให้จำแนกวัตถุที่มีระดับความสูงมากกว่า 700 เมตร วัตถุที่ตรงตามเงื่อนไขดังกล่าวก็จะถูกจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ส่วนวัตถุที่อยู่นอกเหนือเงื่อนไขดังกล่าวก็จะถูกจัดเป็นอีกกลุ่มหนึ่ง

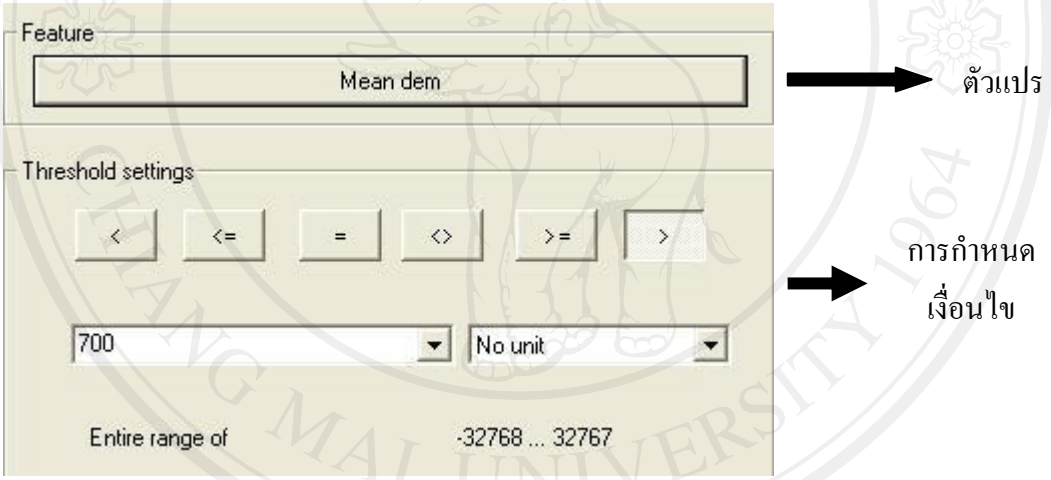

รูป 4.2 ตัวอย่างการกำหนดเงื่อนไข (Threshold Setting) ในการจำแนกเชิงวัตถุ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.2.1.2 วิธีการใช้ตัวอย่างเพื่อการจำแนกแบบเพื่อนบ้านใกล้ที่สุด (Use Sample for Nearest Neighbor Classification)

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้วิธีนี้ในการเลือกพื้นที่ตัวอย่างของการใช้ที่ดินเพื่อนำพื้นที่ตัวอย่างเหล่านั้นมาเป็นตัวอย่างในการจำแนกวัตถุภาพได้ วิธีการนี้คล้ายกับการจำแนกประเภทข้อมูลแบบกำกับดูแล โดยเลือกพื้นที่ตัวอย่างของประเภทการใช้ที่ดิน และตัวอย่างที่เลือกจะเป็นข้อมูลทางสถิติที่กำหนดคุณสมบัติของข้อมูลพื้นที่ตัวอย่างของแต่ละประเภทการใช้ที่ดินที่ได้ทำการเลือกไว้ ได้แก่ ค่าการสะท้อนของจุดภาพ ระดับความสูง และค่า NDVI โดยสามารถดูและเปรียบเทียบค่าคุณลักษณะของข้อมูลของพื้นที่ตัวอย่างที่เลือกของแต่ละประเภทข้อมูลได้ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดี เกณฑ์ในการเลือกพิจารณาค่าสถิติของข้อมูลที่เป็นพื้นที่ตัวอย่างโดยดูจากฮิสโตแกรมของพื้นที่ตัวอย่างว่าจะใช้ค่าสถิติอะไรมาช่วยในการจำแนกวัตถุ รูป 4.3 เป็นตัวอย่างเปรียบเทียบฮิสโตแกรมค่าสถิติทุกตัวแปรของไร่หมุนเวียนปี 2549 และไร่หมุนเวียนปี 2550 เห็นได้ว่าฮิสโตแกรมค่าการสะท้อนเฉลี่ยของคลื่นที่ตามองเห็นสีน้ำเงิน ของการใช้ที่ดินทั้ง 2 ประเภทนี้มีค่าใกล้กันเกือบซ้อนทับกัน ซึ่งหมายความถ้าใช้ค่าการสะท้อนเฉลี่ยของคลื่นที่ตามองเห็นสีน้ำเงิน (แบนด์ 1) มาพิจารณาโอกาสที่ข้อมูลปนกันมีสูง ในขณะที่ถ้าดูฮิสโตแกรมค่าการสะท้อนเฉลี่ยของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้น (แบนด์ 5) ลักษณะค่าในฮิสโตแกรมของวัตถุทั้งสองชนิดค่อนข้างห่าง โอกาสในการปนกันของการใช้ที่ดินทั้ง 2 ประเภทนี้น้อยกว่าใช้ค่าการสะท้อนของคลื่นที่ตามองเห็นสีน้ำเงิน

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้วิธีการจำแนกวัตถุภาพทั้ง 2 วิธีร่วมกัน โดยใช้ค่าคุณลักษณะของวัตถุภาพตัวอย่างที่ได้จากการเลือกพื้นที่ตัวอย่างที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม วิเคราะห์ค่าสถิติจากฮิสโตแกรม และใช้เงื่อนไขต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องการกำหนดเงื่อนไข มาช่วยในการจำแนกข้อมูล

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

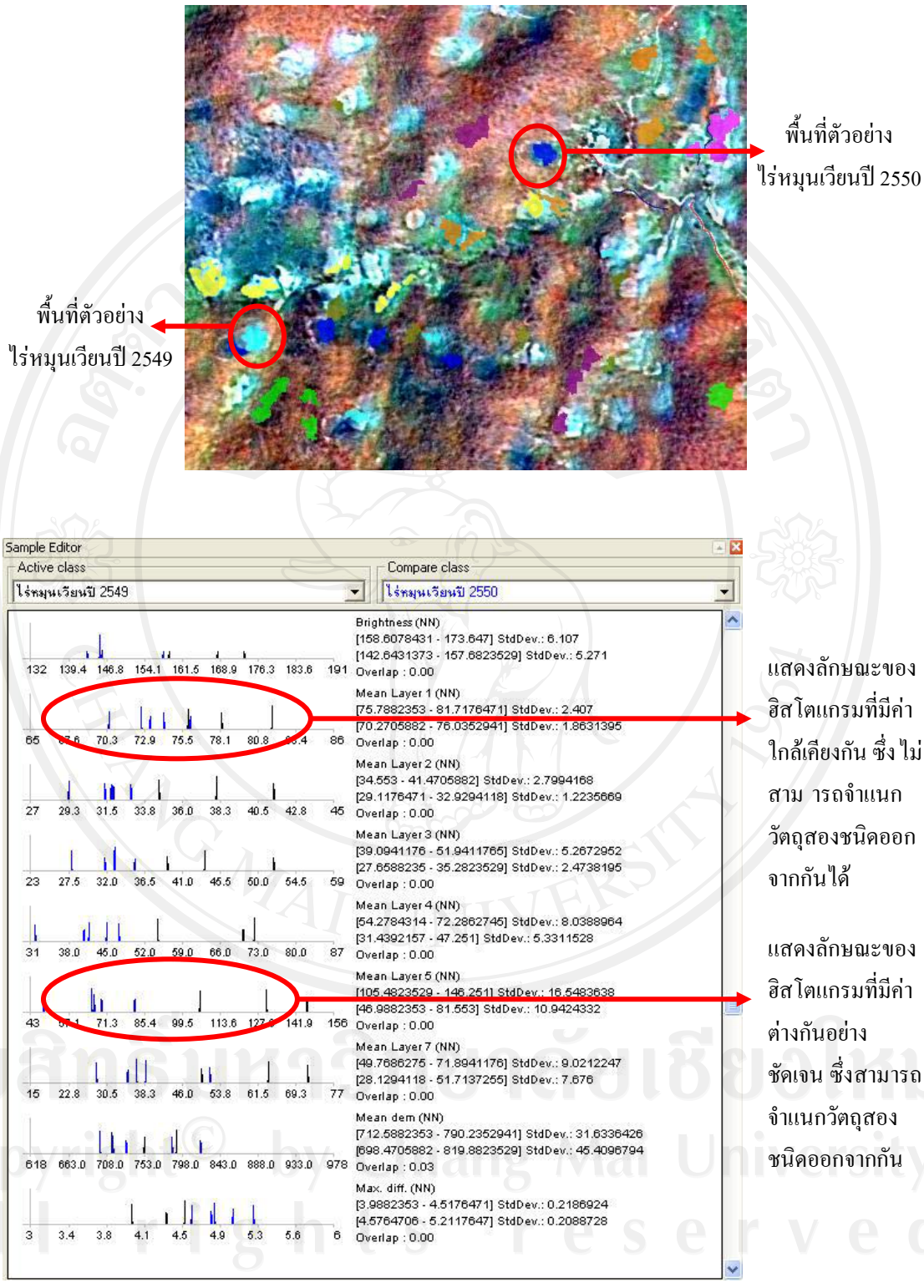

รูป 4.3 พื้นที่ตัวอย่างและฮิสโตแกรมการเปรียบเทียบค่าสถิติของไร่หมุนเวียนปี 2549 และปี 2550

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.2.2 อัลกอลิทึม Assign Class

อัลกอลิทึมนี้เป็นคำสั่งง่ายที่สุด โดยคำสั่งนี้จะรวมวัตถุภาพที่เป็นวัตถุที่มีลักษณะเหมือนกัน แต่ถูกแยกจากการจำแนกแบบลำดับขั้น ให้รวมกันโดยดูเงื่อนไขที่ตั้งขึ้น ซึ่งคำสั่งนี้ใช้หลังจากการจำแนกวัตถุภาพออกเป็นประเภทข้อมูลภาพจนครบทุกประเภทข้อมูลด้วยอัลกอลิทึม Classification ที่ได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ 4.2.1 ดังตัวอย่างรูป 4. 4 เป็นการรวมประเภทของไร่หมุนเวียนปี 2549 ทั้งหมดที่ได้จากการจำแนกวัตถุภาพด้วยอัลกอลิทึม Classification ซึ่งได้ข้อมูลที่เป็นไร่หมุนเวียนปี 2549 อยู่ในหลายลำดับชั้น ดังนั้นอัลกอลิทึม Assign Class จึงได้ทำการรวมข้อมูลที่เป็นไร่หมุนเวียนปี 2549 ทั้งหมดที่ได้จากการจำแนกวัตถุภาพให้เป็นวัตถุเดียวกัน

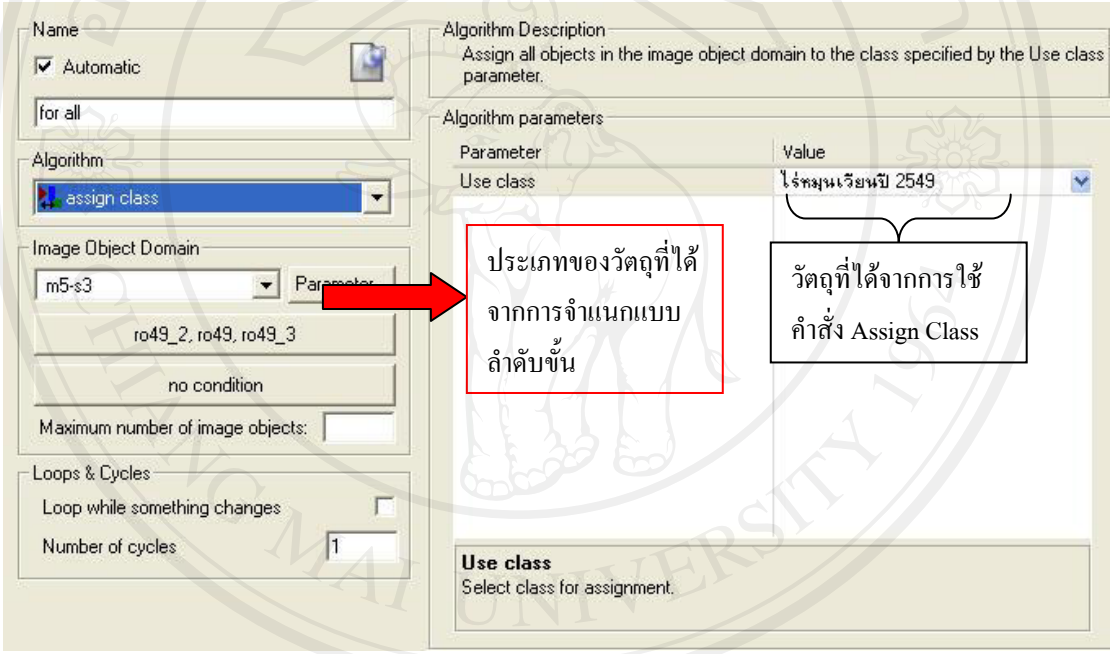

รูป 4.4 ตัวอย่างการใช้คำสั่ง Assign Class

4.3 ขั้นตอนการจำแนกวัตถุภาพ

ในการจำแนกวัตถุภาพเพื่อแยกไร่หมุนเวียนปีต่างๆ ออกจากประเภทการใช้ที่ดินอื่นๆ โดยใช้ข้อมูลดาวเทียม 3 ประเภท คือ ข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM ข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 และข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan ก่อนที่จะทำการจำแนกวัตถุต้องทำการแบ่งวัตถุภาพ ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3 เมื่อได้ขนาดวัตถุภาพตามที่ต้องการแล้วจึงทำการจำแนกวัตถุภาพ โดยจะทำการจำแนกข้อมูลออกเป็น 11ประเภท ได้แก่ ไร่หมุนเวียนปี 2550 ไร่หมุนเวียนปี 2549 ไร่หมุนเวียนปี 2548 ที่นา สวนไม้ผล ถั่วเหลือง ชุมชน ป่าไผ่ ป่าไม้ ทางน้ำ และถนน ในการจำแนกวัตถุภาพได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ใช้อัลกอลิทึม Classification ซึ่งเป็นวิธีการหลักที่ใช้ในการจำแนกวัตถุภาพในขั้นต้น หลังจากนั้นจึงใช้อัลกอลิทึม Assign Class เพื่อรวมกลุ่มวัตถุภาพประเภทเดียวกันเข้าด้วยกัน

4.3.1 การจำแนกวัตถุภาพของข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM

ก่อนที่จะทำการจำแนกวัตถุภาพได้ทำการสร้างวัตถุภาพ โดยการแบ่งส่วนของข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM ได้กำหนดค่ามาตราส่วนเท่ากับ 3 ค่าของรูปร่างเท่ากับ 0.3 ค่าของสีเท่ากับ 0.7 ค่าการอัดแน่นและค่าความเรียบเท่ากัน คือ 0.5 และนำขอบเขตพื้นที่ชุมชนและถั่วเหลืองมาช่วยในการแบ่งส่วนวัตถุภาพ หลังจากแบ่งวัตถุภาพแล้วจึงทำการจำแนกข้อมูล ในกรณีของข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM มีการใช้ที่ดิน 9 ประเภท โดยไม่สามารถจำแนกข้อมูลถนนและทางน้ำ เนื่องจากรายละเอียดจุดภาพของดาวเทียม Landsat-5 TM ไม่สามารถแสดงข้อมูล 2 ประเภทนี้ ขั้นตอนและวิธีการในการจำแนกข้อมูลมีดังนี้

ลำดับที่ 1 รูป 4.5 หลังจากที่ทำการแบ่งวัตถุภาพแล้ว ใช้ระดับความสูงของพื้นที่เป็นตัวแยกชั้นข้อมูลอื่นๆ คือ แยกพื้นที่สูงและพื้นที่ต่ำ จากข้อมูลในตาราง 2.6 ได้กำหนดเงื่อนไขให้พื้นที่สูงมีระดับความสูงมากกว่า 700 เมตรขึ้นไป และพื้นที่ต่ำทีมีระดับความสูงต่ำกว่าเท่ากับ 700 เมตร แล้วทำการจำแนกข้อมูล พบว่าการใช้ที่ดินที่ประเภทไร่หมุนเวียนปี 2550 ไร่หมุนเวียนปี 2549 ไร่หมุนเวียนปี 2548 ป่าไผ่ และป่าไม้ ส่วนใหญ่อยู่ที่ระดับความสูงมากกว่า 700 เมตรขึ้นไป แต่ก็มีบางส่วนที่อยู่ต่ำกว่าระดับ 700 เมตร และที่นาและสวนไม้ผลส่วนใหญ่อยู่ที่ระดับความสูงต่ำกว่าหรือเท่ากับ 700 เมตร แม้ว่าจะมีสวนไม้ผลบางแปลงที่อยู่สูงกว่า 700 เมตร ในขั้นตอนนี้ทำให้สามารถแยกพื้นที่สูงและพื้นที่ต่ำออกจากกันได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

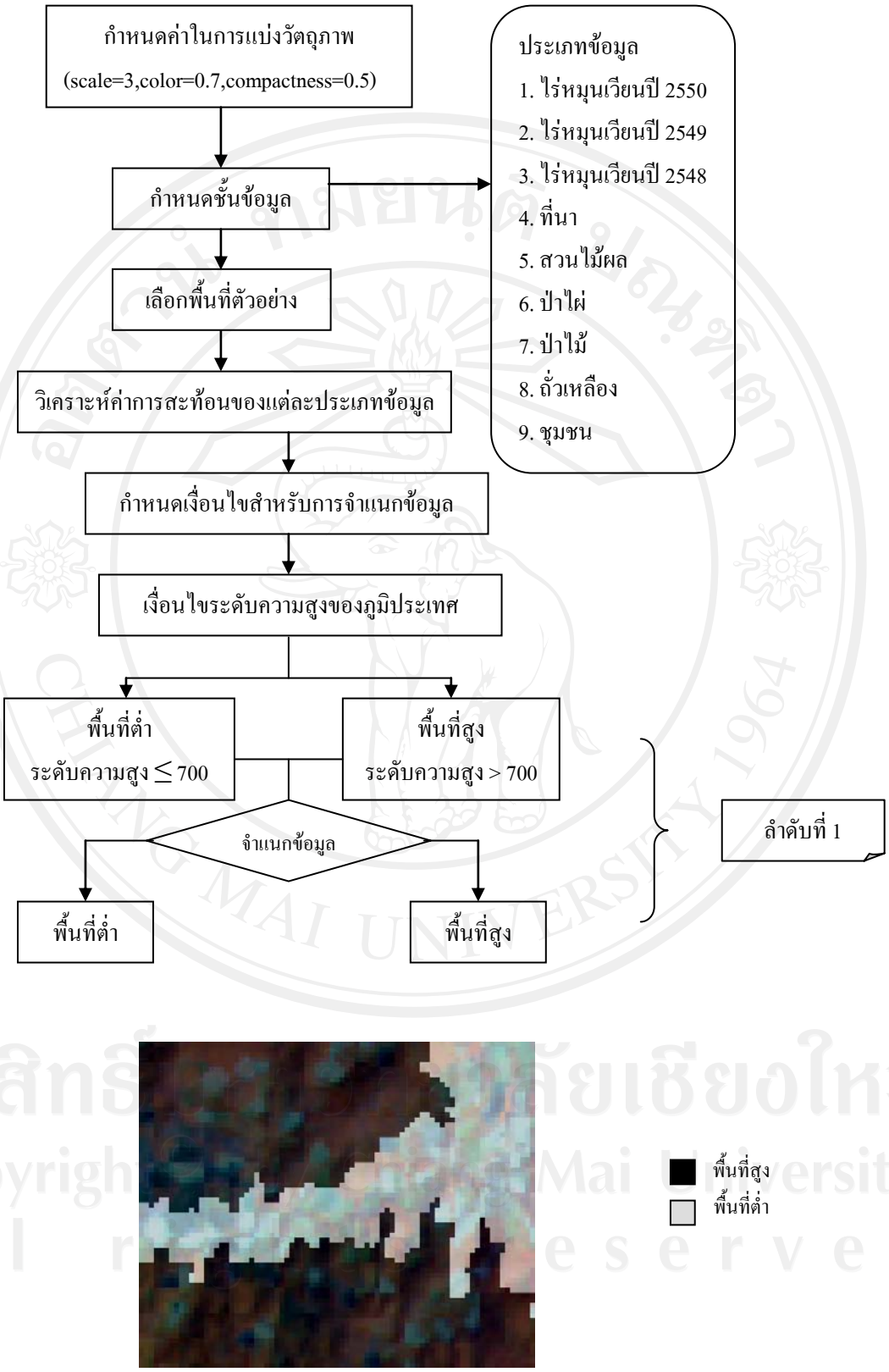

รูป 4.5 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM ลำดับที่ 1

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 2 รูป 4.6 เป็นการนำเฉพาะพื้นที่สูง มาแยกส่วนที่เป็นไร่หมุนเวียนปี 2550 กับไร่หมุนเวียนปี 2549 ออกจากกันก่อน เนื่องจากว่าเมื่อดูค่าการสะท้อนเชิงคลื่น ของไร่หมุนเวียนปี 2550 กับไร่หมุนเวียนปี 2549 จากบทที่ 2 และวิธีการใช้ตัวอย่างเพื่อการจำแนกแบบเพื่อนบ้านใกล้ที่สุด ของการใช้ที่ดินทั้งสองประเภทเปรียบเทียบกัน พบว่าไร่หมุนเวียนปี 2549 มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้น (แบนด์ 5) สูง ในขณะที่ไร่หมุนเวียนปี 2550 มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดใกล้ (แบนด์ 4) ต่ำที่สุด ดังนั้นจึงได้กำหนดเงื่อนไขของไร่หมุนเวียนปี 25 49_1 ค่าการสะท้อนคลื่นอินฟราเรดใกล้น้อยกว่า 45 และไร่หมุนเวียนปี 25 50_1 ค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นมากกว่า 115 แล้วทำการจำแนกข้อมูล ผลลัพธ์ คือได้พื้นที่ไร่หมุนเวียนปี 2549_1 ไร่หมุนเวียนปี 25 50_1และการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ที่ยังไม่ได้ทำการจำแนกและอยู่ในระดับความสูงมากกว่า 700 เมตร ได้แก่ ไร่หมุนเวียนปี 2548 ป่าไผ่ ป่าไม้ แต่ในขั้นตอนนี้มีไร่หมุนเวียนปี 2549 ที่ปนอยู่ในกลุ่มนี้ด้วย

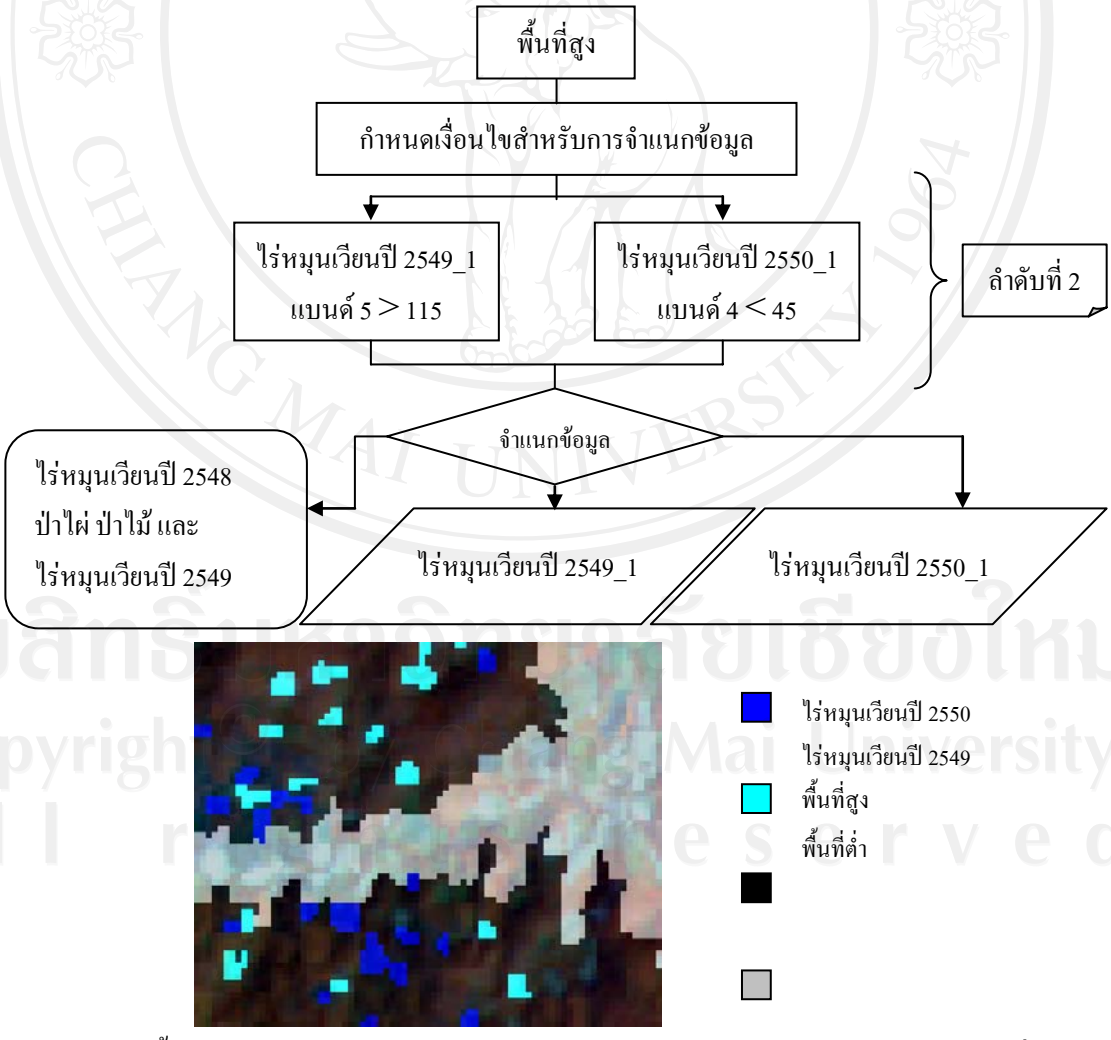

รูป 4.6 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM ลำดับที่ 2

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ในการจำแนกลำดับที่ 3 รูป 4.7 นำข้อมูลที่มีการปะปนป่าไผ่ ป่าไม้ ไร่หมุนเวียนปี 2548 และไร่หมุนเวียนปี 2549 มาจำแนกต่อเพื่อทำการแยกพื้นที่ป่าไผ่และป่าไม้ เมื่อดูค่าการสะท้อนของป่าไผ่และป่าไม้ของพื้นที่ตัวอย่าง พบว่าค่าการสะท้อนของคลื่นที่ตามองเห็นสีน้ำเงิน (แบนด์ 1) มีความแตกต่างมากกว่าแบนด์อื่นๆ จึงเลือกใช้คลื่นที่ตามองเห็นสีน้ำเงินมาช่วยแยกพื้นที่ป่าไผ่กับพื้นที่ป่าไม้ และจากตาราง 2.6 ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสูงกับประเภทการใช้ที่ดิน พบว่าพื้นที่ที่เป็นป่าไผ่จะไม่พบในพื้นที่ที่มีระดับความสูงมากกว่า 900 เมตร จึงกำหนดเงื่อนไขให้ป่าไผ่_1 มีระดับความสูงน้อยกว่า 900 เมตร ค่าการสะท้อนของคลื่นที่ตามองเห็นสีน้ำเงินมากกว่า 68 ส่วนป่าไม้_1 กำหนดเงื่อนไขให้ต้องไม่ใช่ป่าไผ่ _1 แล้วทำการจำแนกข้อมูล ผลลัพธ์สามารถจำแนกพื้นที่ป่าไม้_1 ได้แต่พื้นที่ป่าไผ่_1 มีไร่หมุนเวียนปี 2548 และไร่หมุนเวียนปี 2549 ปนอยู่ จึงทำการจำแนกต่อ

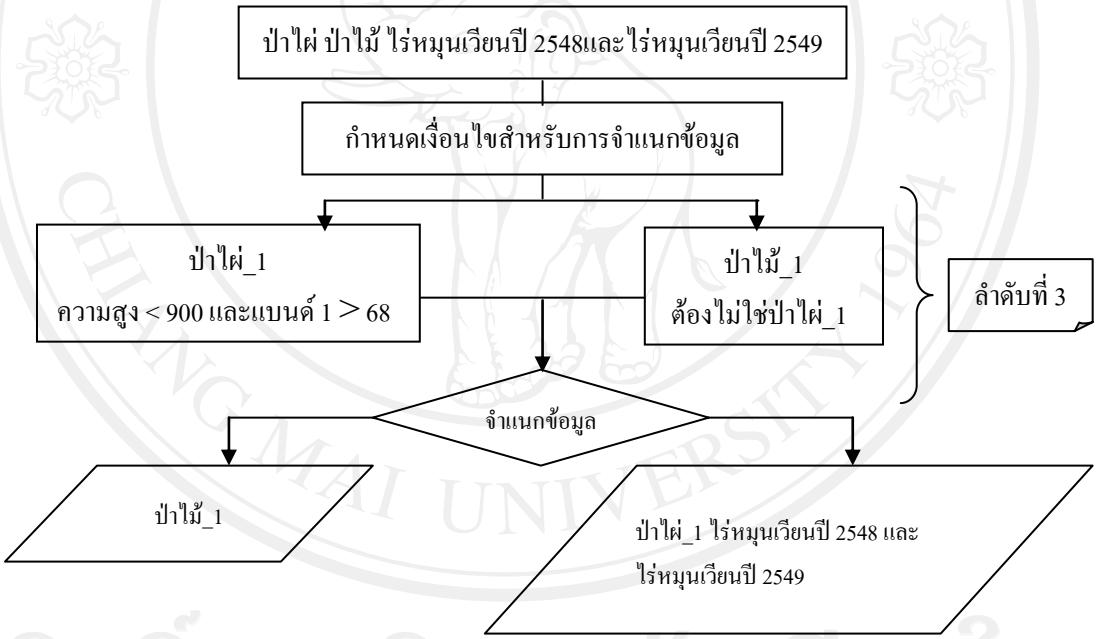

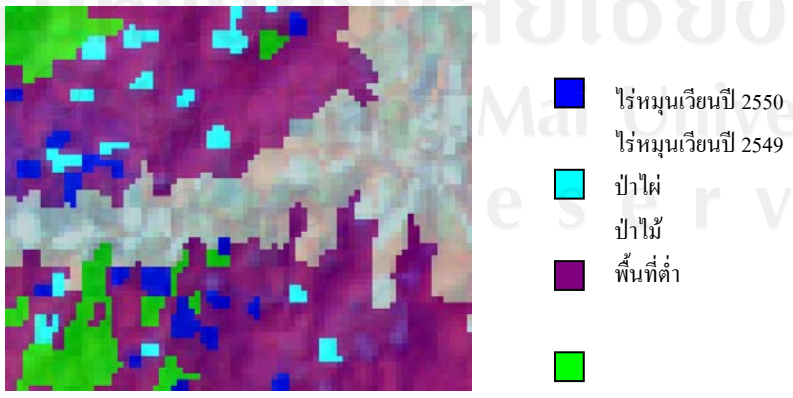

รูป 4.7 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM ลำดับที่ 3

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 4 รูป 4.8 ทำการแยกพื้นที่ป่าไผ่_1 ออกจากพื้นที่ไร่หมุนเวียนปี 2548 ซึ่งลักษณะของไร่หมุนเวียนปี 2548 มีพื้นที่คล้ายกับพื้นที่ที่เป็นป่าไผ่ และค่าการสะท้อนที่ได้จากพื้นที่ตัวอย่างของไร่หมุนเวียนปี 2548 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าการสะท้อนของพื้นที่ป่าไผ่ในคลื่นอินฟราเรดใกล้มีความแตกต่างมากกว่าแบนด์อื่น จึงได้กำหนดเงื่อนไขของไร่หมุนเวียนปี 2548 ให้มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดใกล้น้อยกว่าเท่ากับ 67 แล้วทำการจำแนกข้อมูล ผลลัพธ์ สามารถจำแนกป่าไผ่_1 ออกจากไร่หมุนเวียนปี 2548 และไร่หมุนเวียนปี 2549

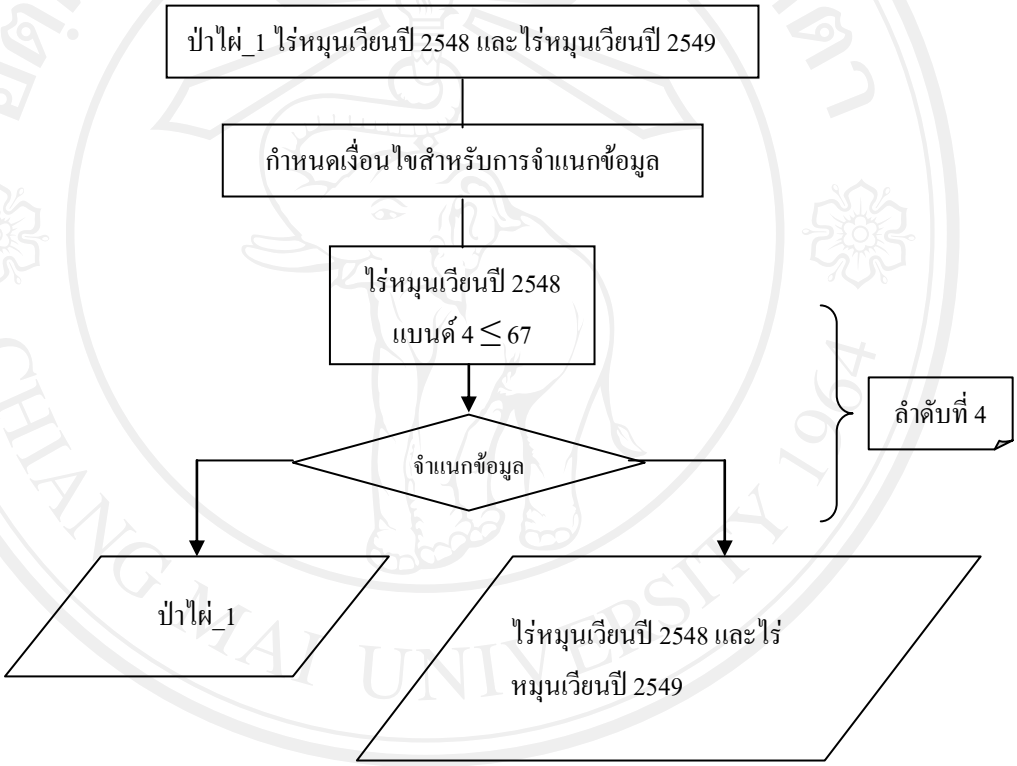

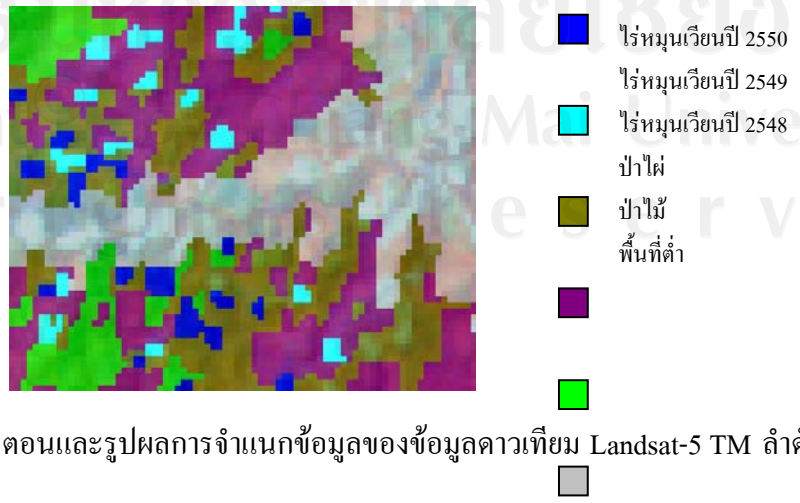

รูป 4.8 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM ลำดับที่ 4

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 5 รูป 4.9 แยกพื้นที่ไร่หมุนเวียนปี 2549 ออกจากไร่หมุนเวียนปี 2548 โดยพิจารณาดูค่าทางสถิติของการใช้ที่ดินทั้งสองประเภทจาก วิธีการใช้ตัวอย่างเพื่อการจำแนกแบบเพื่อนบ้านใกล้ที่สุด พบว่าค่า NDVI ลักษณะของฮิสโตแกรมไม่ซ้อนทับกันถ้าเปรียบเทียบกับค่าการสะท้อนแต่ละแบนด์ ดังนั้นจึงกำหนดเงื่อนไขค่าดัชนีพืชแบบปรับความแตกต่าง (NDVI) ของไร่หมุนเวียนปี 2549_2 น้อยกว่า 0.28 แล้วทำการจำแนกข้อมูล ผลลัพธ์สามารถจำแนกไร่หมุนเวียนปี 2548 ออกจากไร่หมุนเวียนปี 2549 ได้

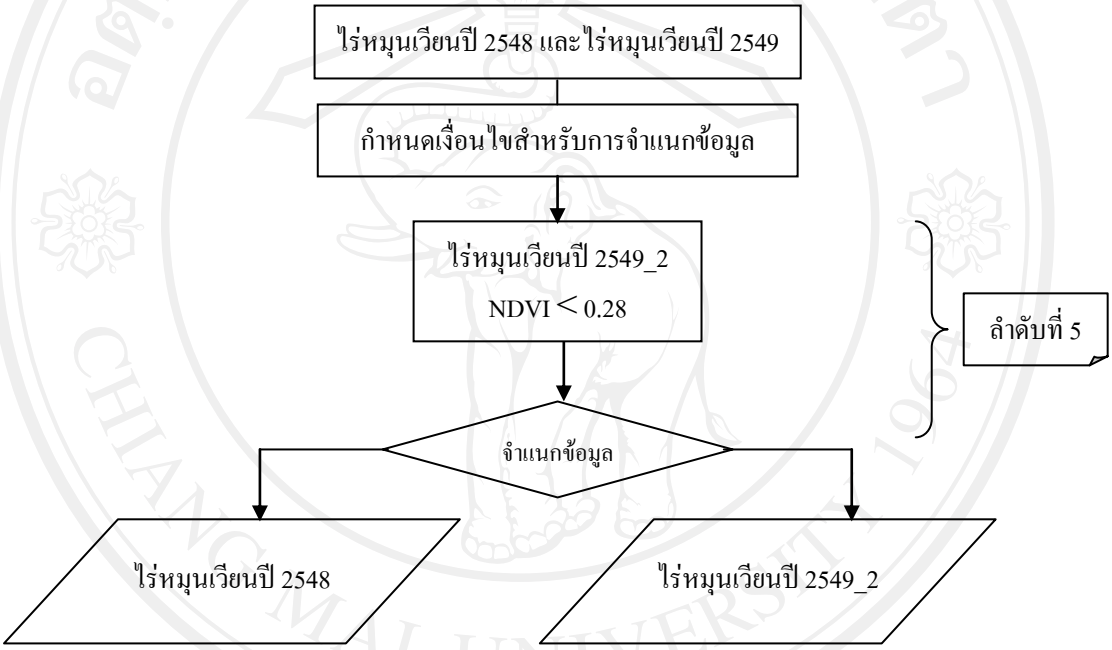

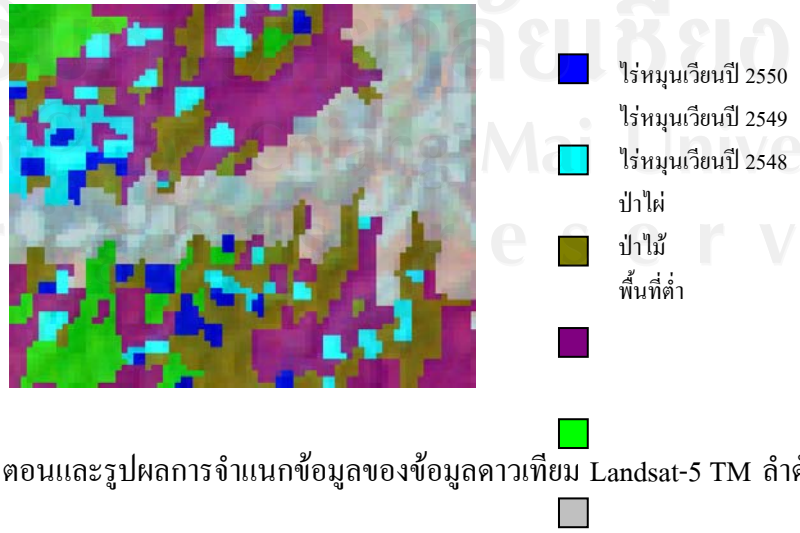

รูป 4.9 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM ลำดับที่ 5

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 6 รูป 4.10 เป็นการนำเอาส่วนของพื้นที่ ต่ำมาจำแนก โดยแยกพื้นที่ที่เป็นที่นากับสวนไม้ผลออกจากกัน เมื่อดูค่าการสะท้อนเชิงคลื่นของพื้นที่นา พบว่ามีค่าการสะท้อนในคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นสูงสุด จึงกำหนดเงื่อนไขของที่นา มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นมากกว่า 120 และสวนไม้ผลต้องไม่ใช่ที่นา จากนั้นทำการจำแนกข้อมูล ปรากฏว่าในพื้นที่สวนไม้ผลมีป่าไม้ ป่าไผ่ ไร่หมุนเวียนปี 2550 และไร่หมุนเวียนปี 2549 ปนอยู่ จึงทำการแยกต่อไปอีก

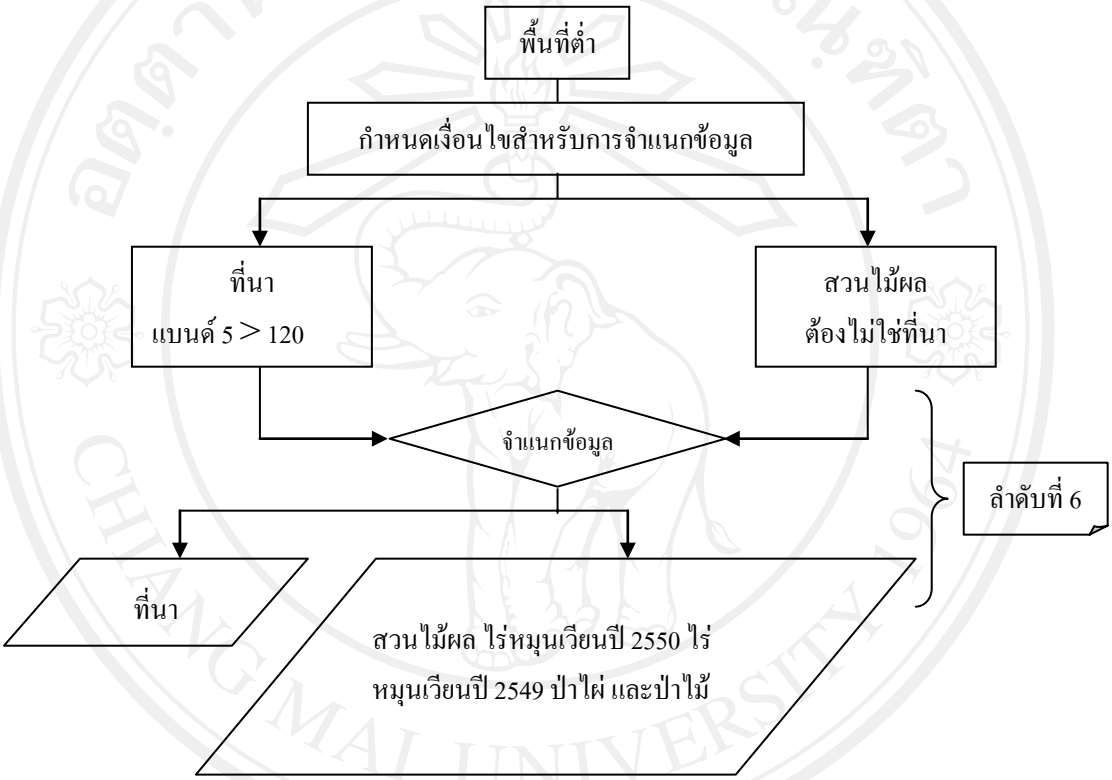

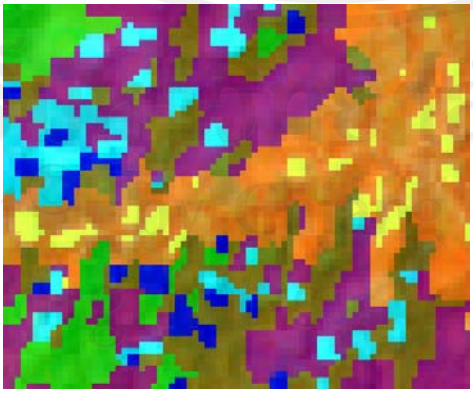

รูป 4.10 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM ลำดับที่ 6

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 7 รูปที่ 4.11 ทำการแยกพื้นที่สวนไม้ผลที่มีป่าไม้ ป่าไผ่ ไร่หมุนเวียนปี 2550 และไร่หมุนเวียนปี 2549 ปนอยู่ต้องทำการแยกพื้นที่เหล่านี้ออกจากสวนไม้ผล โดยได้กำหนดเงื่อนไขให้ป่าไม้_2 มีค่าการสะท้อนของคลื่นที่ตามองเห็นสีแดงน้อยกว่า 31 เนื่องจากเมื่อพิจารณาดูค่าการสะท้อนของแต่ละแบนด์ พบว่าคลื่นที่ตามองเห็นสีแดงมีความแตกต่างมากกว่าแบนด์อื่น จึงได้เลือกใช้คลื่นที่ตามองเห็นสีแดงช่วยในการ ป่าไผ่_2 เมื่อเปรียบเทียบดูค่าการสะท้อนของแต่ละแบนด์ พบว่าค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดใกล้ระหว่างป่าไผ่ _2 กับสวนไม้ผลมีความแตกต่างมากกว่าแบนด์อื่นๆ ดังนั้นจึงได้กำหนดเงื่อนไข ค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดใกล้มากกว่า 7 4 ไร่หมุนเวียนปี 2550_2 กำหนดเงื่อนไขให้มีค่า NDVI น้อยกว่า 0.12 และไร่หมุนเวียนปี 2549_2 ใช้ค่าความสว่าง (brightness) ช่วยจำแนก โดยกำหนดเงื่อนไขให้ไร่หมุนเวียนปี 2549_2 มีค่า brightness มากกว่า 155.5 แล้วทำการจำแนกข้อมูล

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

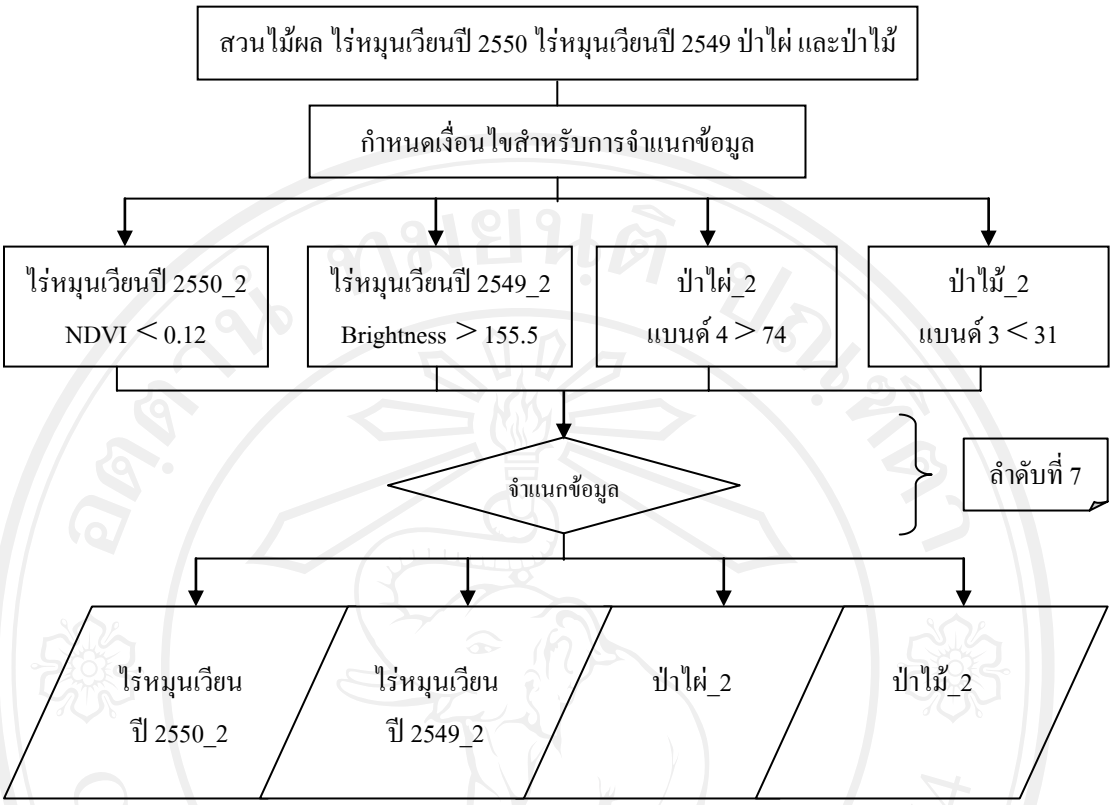

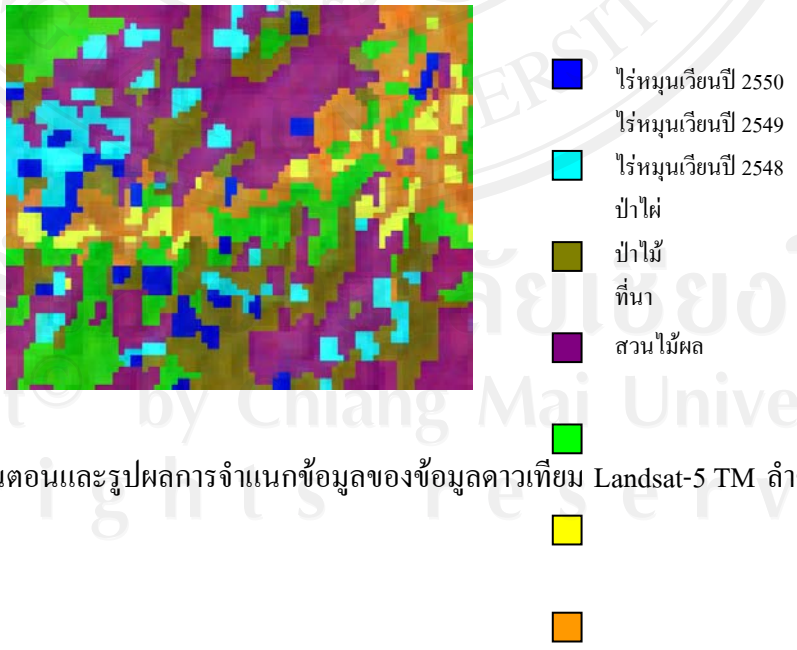

รูป 4.11 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM ลำดับที่ 7

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 8 รูป 4.12 เนื่องจากว่าในพื้นที่ศึกษามีพื้นที่ที่เป็นชุมชนอยู่ 2 แห่งและพื้นที่ที่เป็นถั่วเหลืองมีอยู่แปลงเดียว ซึ่งรู้ตำแหน่งและขอบแปลงของพื้นที่ดังกล่าว ดังนั้นจึงได้กำหนดเงื่อนไขให้พื้นที่ชุมชนมีค่า ID เท่ากับ 0 และพื้นที่ถั่วเหลืองมีค่า ID เท่ากับ 1 แล้วทำการจำแนกวัตถุภาพ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ ได้ตามรูปร่างของขอบเขตแปลงการใช้ที่ดินทั้งสองที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม

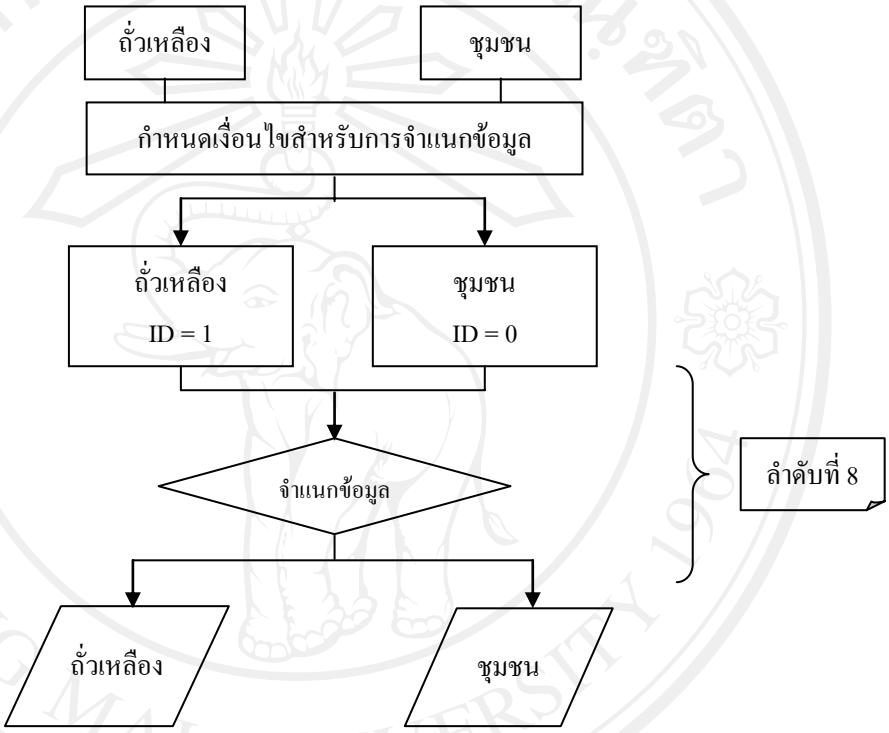

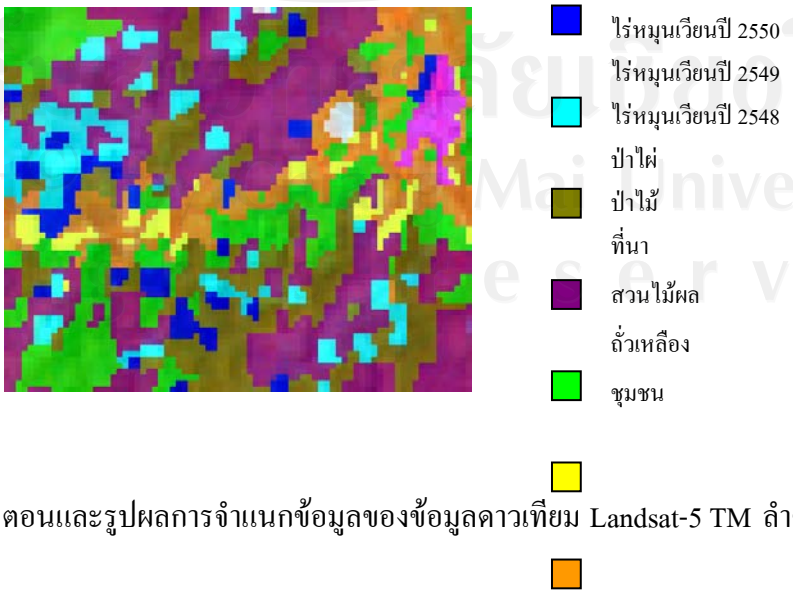

รูป 4.12 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM ลำดับที่ 8

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ในการจำแนกข้อมูลขั้นต้นด้วยวิธี Classification ทำให้ได้ชั้นข้อมูลหลายประเภท จึงได้ใช้วิธีการจำแนกแบบ Assign Class (รูป 4.13) เพื่อทำการรวมกลุ่มข้อมูลประเภทเดียวกันให้อยู่กลุ่มเดียวกันตามชั้นข้อมูลที่เรากำหนดไว้ ดังนี้ ลำดับที่ 1ไร่หมุนเวียนปี 2550 _1 ไร่หมุนเวียนปี 2550 _2 รวมให้เป็นไร่หมุนเวียนปี 2550 ลำดับที่ 2 ไร่หมุนเวียนปี 2549 _1 ไร่หมุนเวียนปี 2549 _2 ไร่หมุนเวียนปี 2549 _3 รวมให้เป็นไร่หมุนเวียนปี 2549 ลำดับที่ 3 ป่าไผ่_1 ป่าไผ่_2 รวมเป็นป่าไผ่ และลำดับที่ 4 และป่าไม้_1 ป่าไม้_2 รวมเป็นป่าไม้ ส่วนชั้นข้อมูลที่ไม่มีหลายชั้นไม่ต้องทำการจำแนกแบบ Assign Class

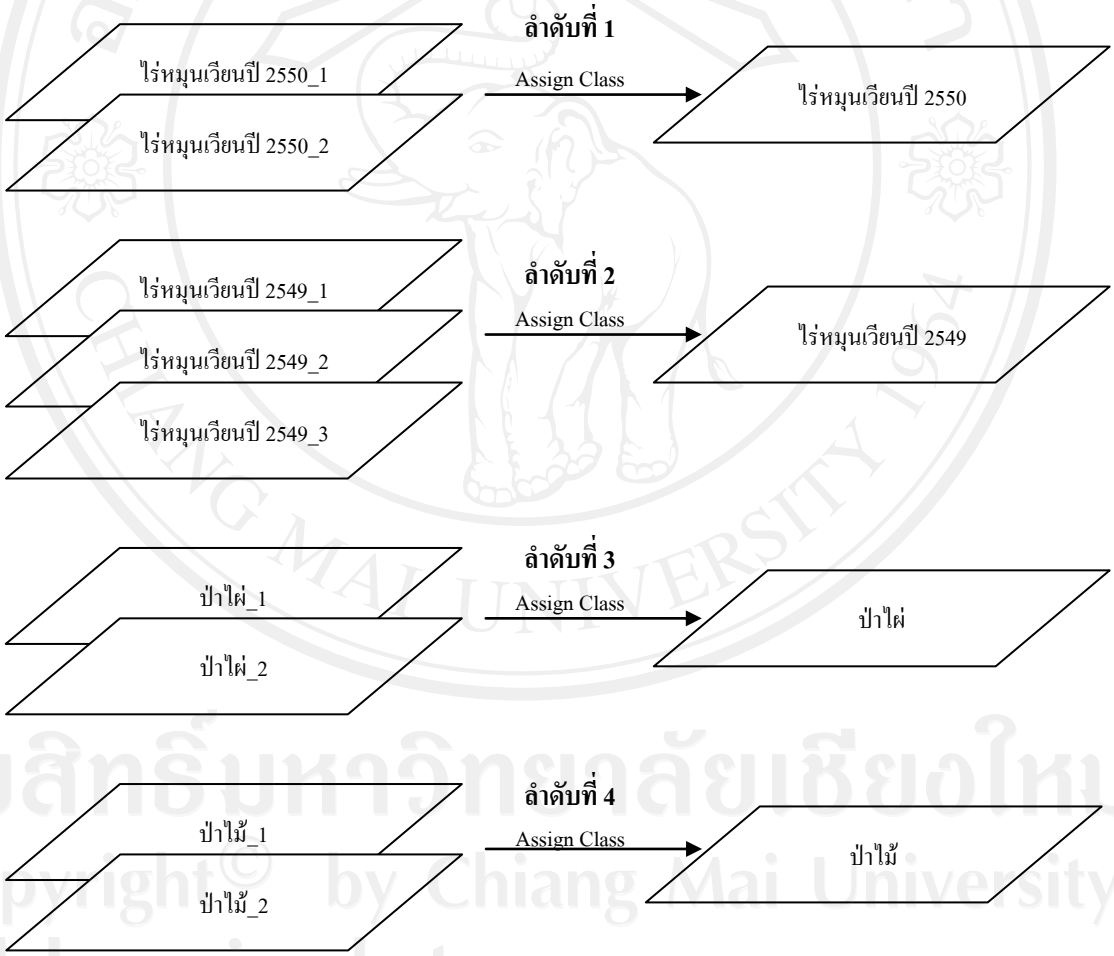

รูป 4.13 การจำแนกด้วยอัลกอลิทึม Assign Class ของข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

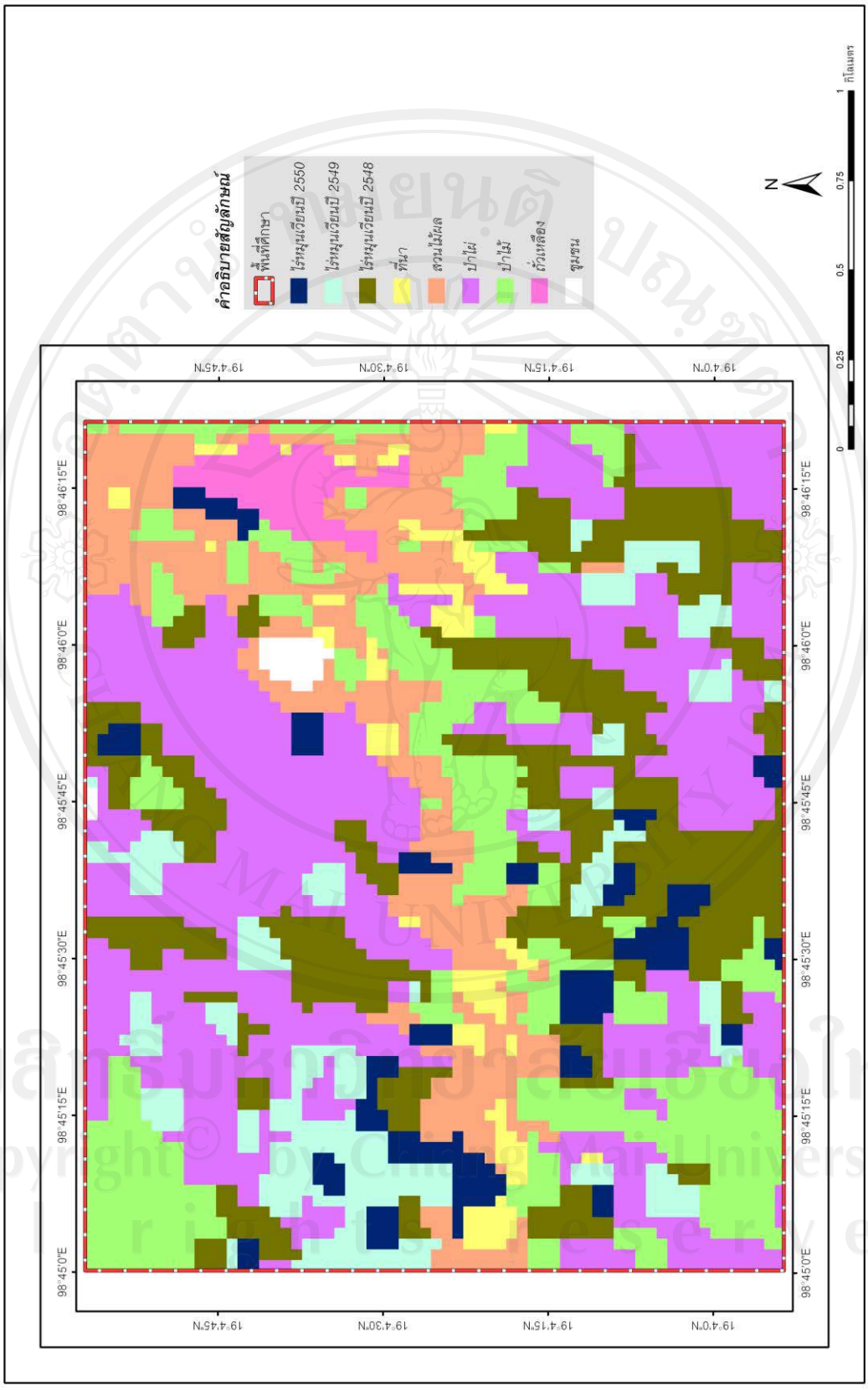

รูป 4.14 ผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.3.2 ข้อมูลดาวเทียม SPOT-5

ข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 มีรายละเอียดจุดภาพสูงกว่าข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM ทำให้สามารถมองเห็นถนนและทางน้ำได้ ดังนั้นในการจำแนกข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 จึงได้ทำการจำแนกถนนและทางน้ำเพิ่ม ในการแบ่งส่วนวัตถุภาพ ให้ค่ามาตราส่วนเท่ากับ 7 ค่าของรูปร่างเท่ากับ 0.3 ค่าของสีเท่ากับ 0.7 ค่าการอัดแน่นและค่าความเรียบเท่ากัน คือ 0.5 ได้มีการนำขอบเขตพื้นที่ชุมชน ถั่วเหลือง ทางน้ำ และถนน มาช่วยในการแบ่งส่วนวัตถุภาพด้วย

ลำดับที่ 1 รูป 4.15 หลังจากที่ทำการแบ่งวัตถุภาพแล้ว เริ่มการจำแนก โดยใช้ระดับความสูงของพื้นที่เป็นตัวแยกชั้นข้อมูลอื่นๆ คือ แยกพื้นที่สูงและพื้นที่ต่ำ จากข้อมูลในตาราง 2.6 ได้กำหนดเงื่อนไขให้พื้นที่สูงมีระดับความสูงมากกว่า 700 เมตรขึ้นไป และพื้นที่ต่ำทีมีระดับความสูงต่ำกว่าเท่ากับ 700 เมตร แล้วทำการจำแนกข้อมูล พบว่าการใช้ที่ดินที่ประเภทไร่หมุนเวียนปี 2550 ไร่หมุนเวียนปี 2549 ไร่หมุนเวียนปี 2548 ป่าไผ่ และป่าไม้ ส่วนใหญ่อยู่ที่ระดับความสูงมากกว่า 700 เมตรขึ้นไป แต่ก็มีบางส่วนที่อยู่ต่ำกว่าระดับ 700 เมตร และที่นาและสวนไม้ผลส่วนใหญ่อยู่ที่ระดับความสูงต่ำกว่าหรือเท่ากับ 700 เมตร แต่มีสวนไม้ผลบางแปลงที่อยู่สูงกว่า 700 เมตร ในขั้นตอนนี้ทำให้สามารถแยกพื้นที่สูงและพื้นที่ต่ำออกจากกันได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

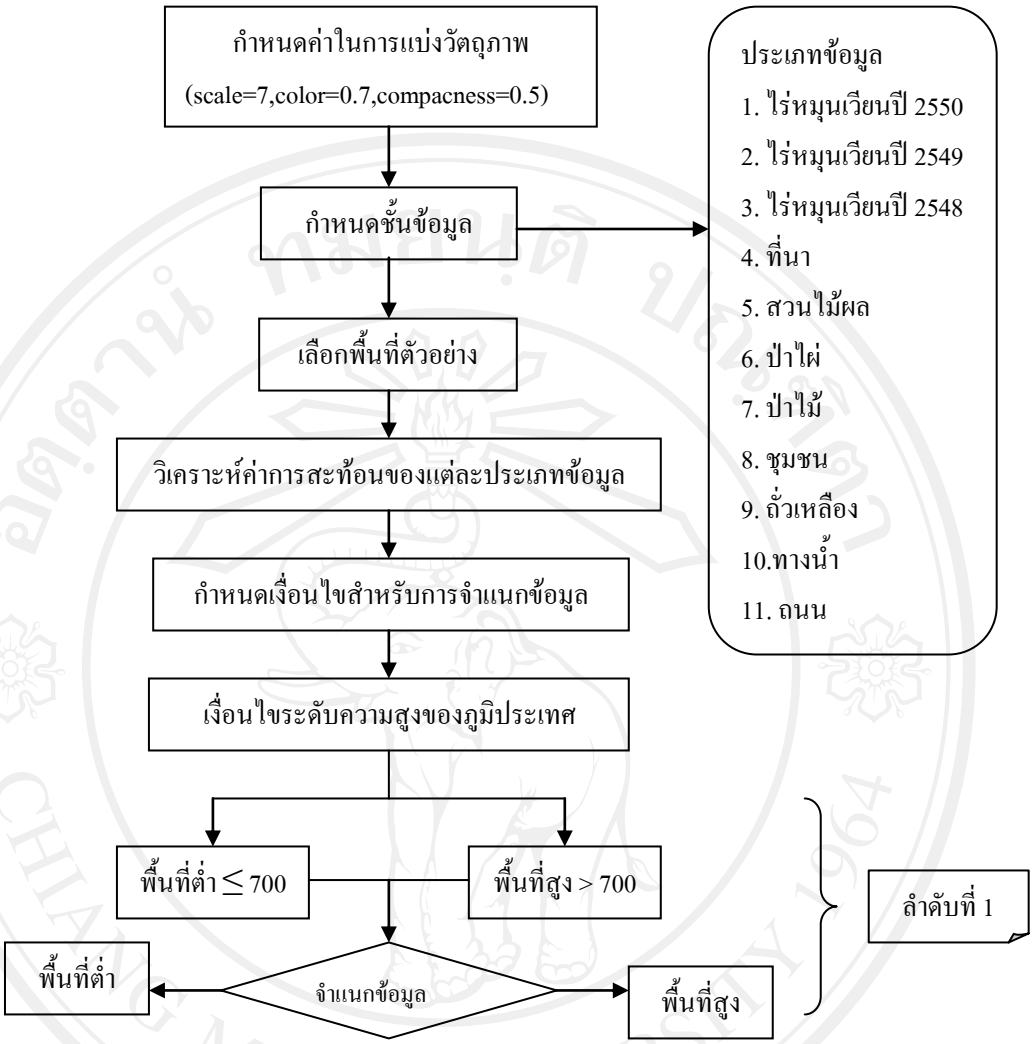

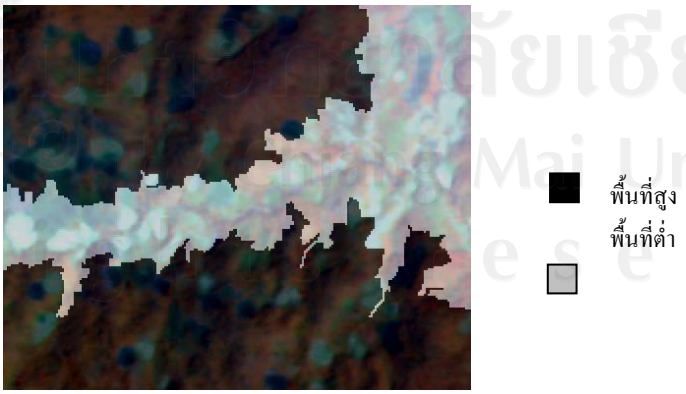

รูป 4.15 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม SPOT–5 ลำดับที่ 1

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 2 รูป 4.16 เป็นการนำเฉพาะพื้นที่ สูง มาแยกส่วนที่เป็นไร่หมุนเวียนปี 2550 กับไร่หมุนเวียนปี 2549 ออกจากกันก่อน เนื่องจากเมื่อดูค่าการสะท้อนเชิงคลื่น ของไร่หมุนเวียนปี 2550 กับไร่หมุนเวียนปี 2549 จากบทที่ 2 และวิธีการใช้ตัวอย่างเพื่อการจำแนกแบบเพื่อนบ้านใกล้ที่สุด ของการใช้ที่ดินทั้งสองประเภทเปรียบเทียบกัน พบว่าไร่หมุนเวียนปี 2549 มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นสูง ในขณะที่ไร่หมุนเวียนปี 2550 มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดใกล้ต่ำที่สุด ดังนั้นจึงได้กำหนดเงื่อนไขของไร่หมุนเวียนปี 2550 _1 มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดใกล้น้อยกว่าเท่ากับ 69 และไร่หมุนเวียนปี 2549 _1 มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นมากกว่าเท่ากับ 104 แล้วทำการจำแนกข้อมูล ได้พื้นที่ไร่หมุนเวียนปี 25 49_1 ไร่หมุนเวียนปี 2550_1และการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ที่ยังไม่ได้ทำการจำแนกและอยู่ในระดับความสูงมากกว่า 700 เมตร ได้แก่ ไร่หมุนเวียนปี 2548 ป่าไผ่ ป่าไม้ แต่ในขั้นตอนนี้มีไร่หมุนเวียนปี 25 49 และไร่หมุนเวียนปี 2550 ที่ปนอยู่

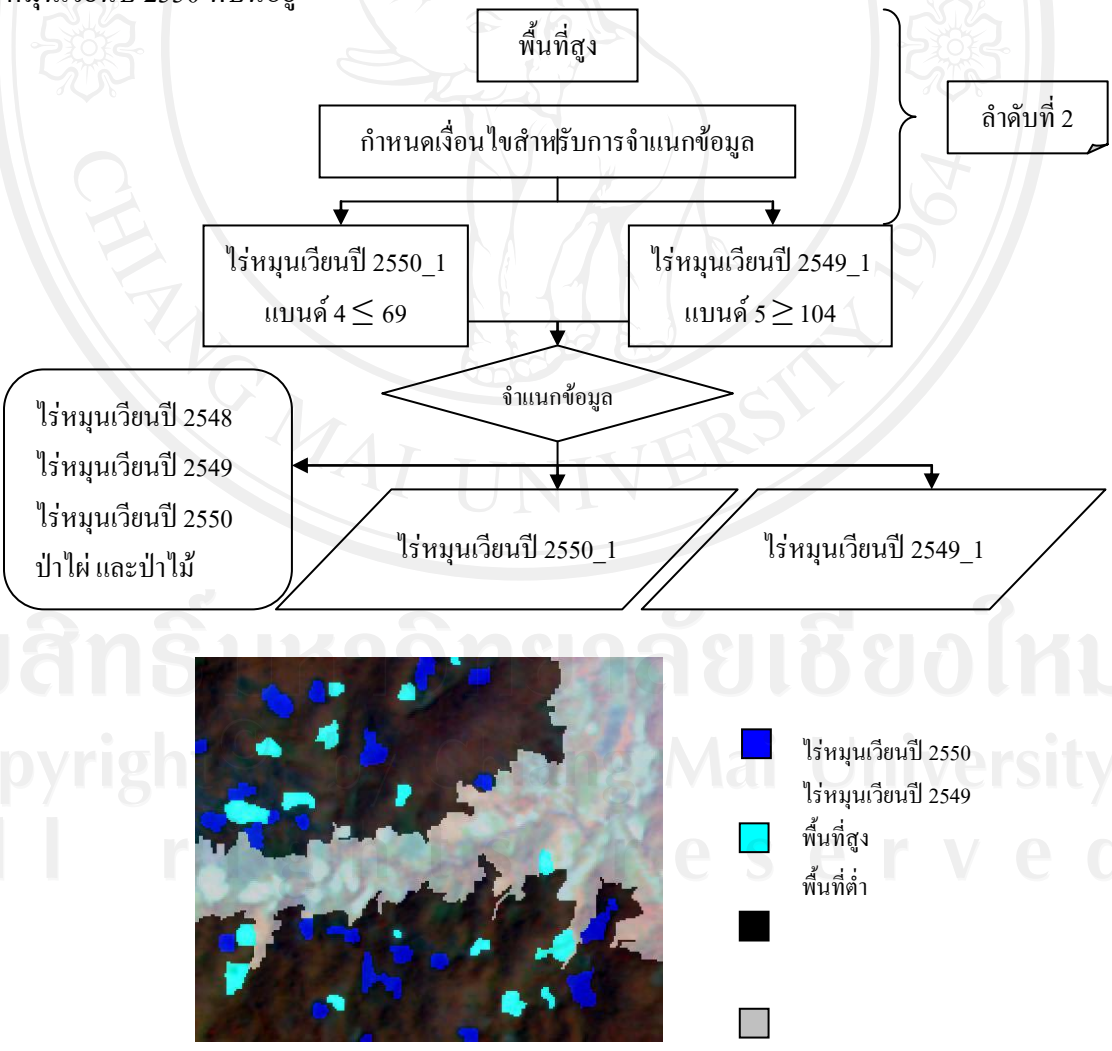

รูป 4.16 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 ลำดับที่ 2

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 3 รูป 4.17 ทำการแยกพื้นที่ป่าไผ่ออกจากป่าไม้ โดยใช้ค่าการสะท้อนของป่าไผ่และป่าไม้ พบว่าค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นมีความแตกต่างมากกว่าคลื่นอินฟราเรดใกล้ จึงเลือกใช้คลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นมาช่วยแยกพื้นที่ป่าไผ่กับพื้นที่ป่าไม้ และจากตาราง 2.6 ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสูงกับประเภทการใช้ที่ดิน พบว่าพื้นที่ป่าไผ่จะไม่พบในพื้นที่ที่มีระดับความสูงมากกว่า 900 เมตร จึงได้กำหนดเงื่อนไขให้ป่าไผ่ _1 มีระดับความสูงน้อยกว่า 900 เมตร และมีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นมากกว่า 68 ส่วนพื้นที่ป่าไม้ _1 กำหนดเงื่อนไขให้ต้องไม่ใช่ป่าไผ่_1 แล้วทำการจำแนกข้อมูล ผลลัพธ์สามารถจำแนกพื้นที่ป่าไม้ _1 ได้แต่พื้นที่ป่าไผ่มีไร่หมุนเวียนปี 2549 และไร่หมุนเวียนปี 2548 ปนอยู่

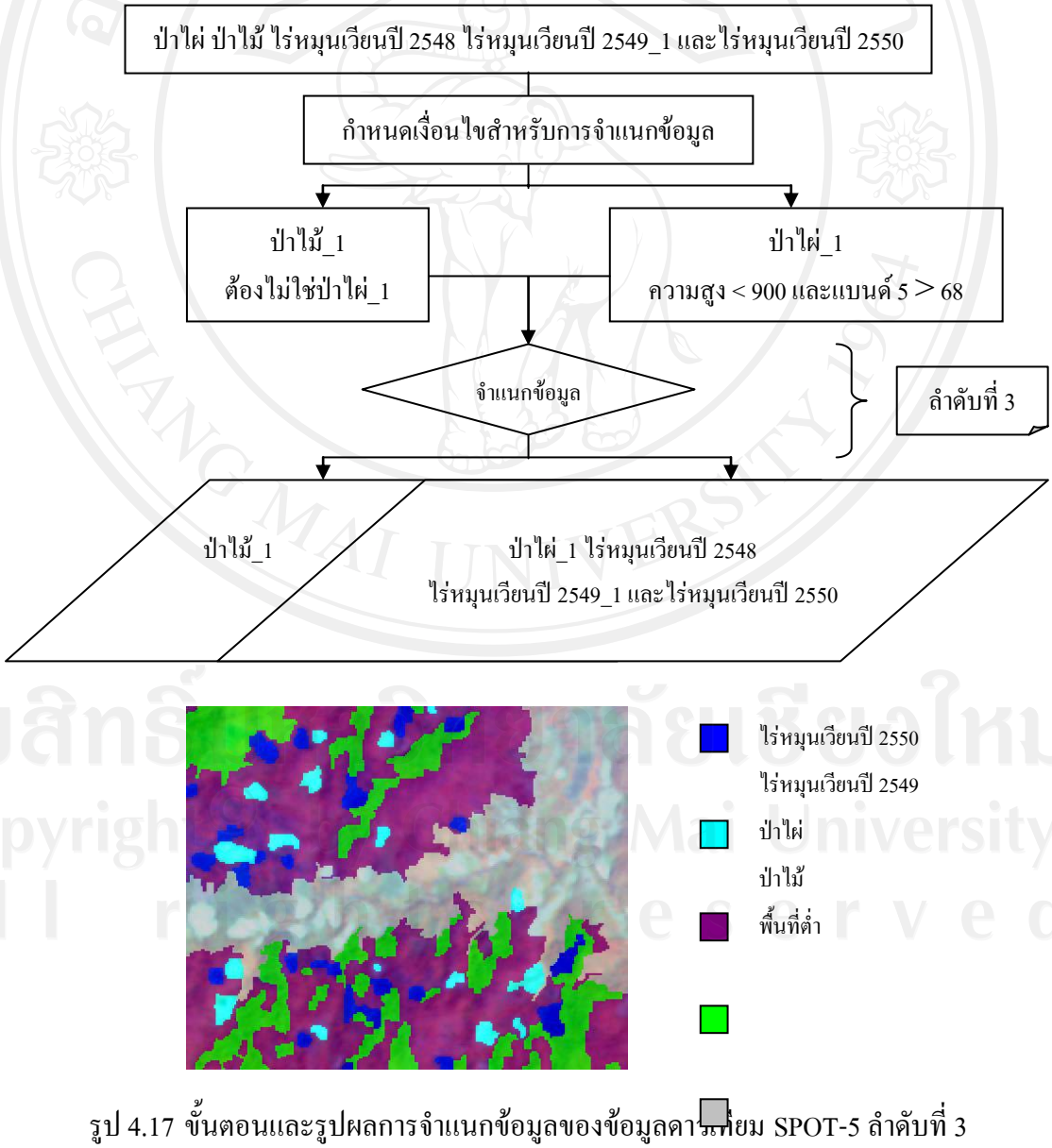

รูป 4.17 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 ลำดับที่ 3

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 4 รูป 4.18 ทำการแยกพื้นที่ไร่หมุนเวียนปี 2548 ไร่หมุนเวียนปี 2549 และไร่หมุนเวียนปี 2550 ออกจากพื้นที่ป่าไผ่_1 โดยลักษณะของไร่หมุนเวียนปี 2548 มีพื้นที่คล้ายกับพื้นที่ป่าไผ่ เมื่อพิจารณาดูค่าทางสถิติของการใช้ที่ดินทั้งสองประเภทจาก วิธีการใช้ตัวอย่างเพื่อการจำแนกแบบเพื่อนบ้านใกล้ที่สุด พบว่าค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดใกล้มีความแตกต่างมากกว่าแบนด์อื่น จึงกำหนดเงื่อนไขค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดใกล้น้อยกว่า 91 และไร่หมุนเวียนปี 2549_2 เมื่อพิจารณาดูค่าทางสถิติของการใช้ที่ดินทั้งสองประเภทจากวิธีการใช้ตัวอย่างเพื่อการจำแนกแบบเพื่อนบ้านใกล้ที่สุด พบว่าค่าการสะท้อนของคลื่นที่ตามองเห็นสีเขียว (แบนด์ 2) มีความแตกต่างมากกว่าแบนด์อื่น จึงกำหนดเงื่อนไขค่าการสะท้อนของคลื่นที่ตามองเห็นสีเขียวมากกว่า 111 แล้วทำการจำแนกข้อมูล ผลลัพธ์สามารถจำแนกป่าไผ่ออกจากไร่หมุนเวียนปี 2548 ได้แต่ไร่หมุนเวียนปี 2548 มีไร่หมุนเวียนปี 2549 และไร่หมุนเวียนปี 2550 ปนอยู่

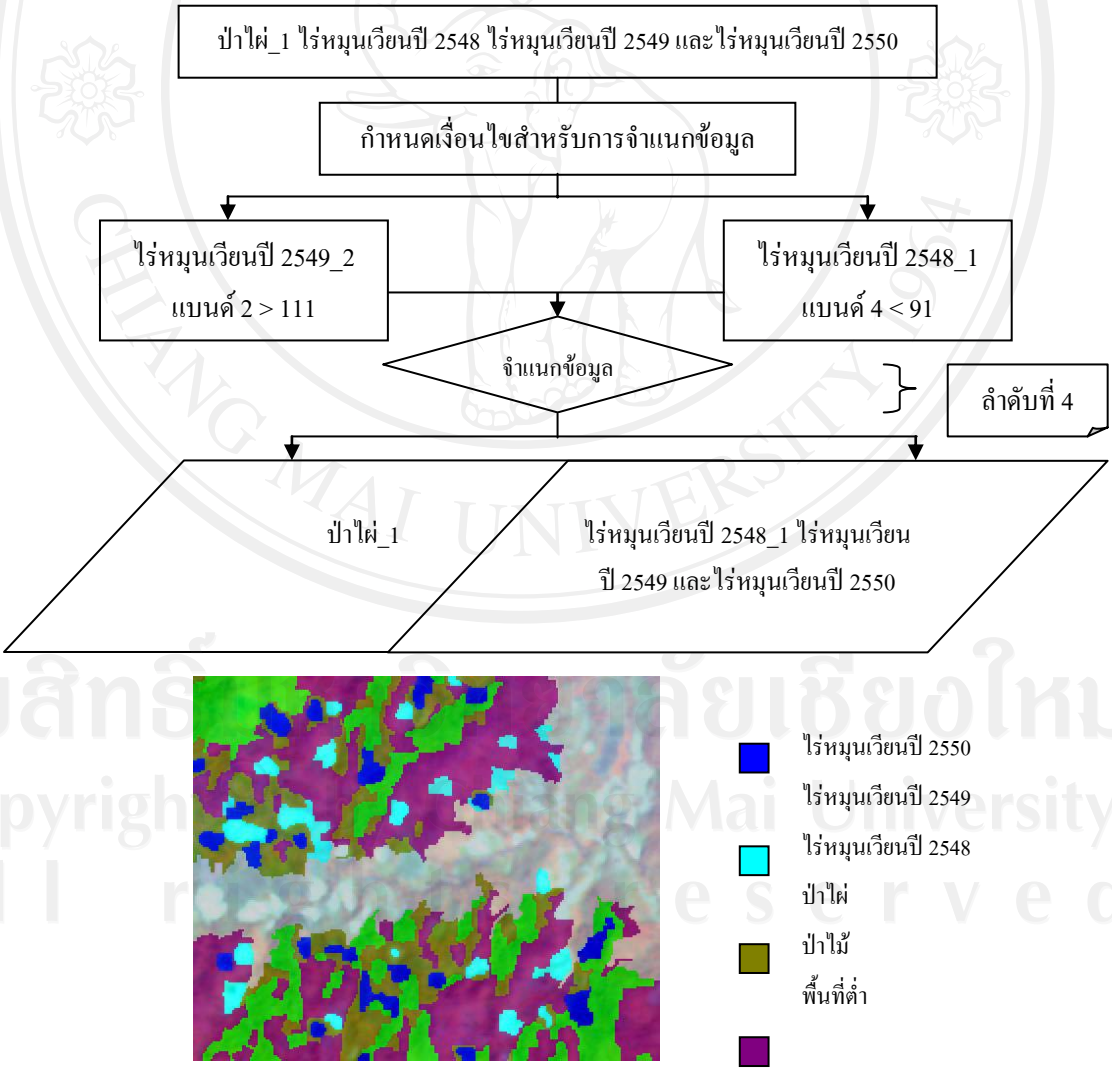

รูป 4.18 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 ลำดับที่ 4

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 5 รูป 4.19 แยกไร่หมุนเวียนปี 2550 ออกจากพื้นที่ไร่หมุนเวียนปี 2548 เมื่อพิจารณาลักษณะทางกายภาพของไร่หมุนเวียนปี 2550 กับไร่หมุนเวียนปี 2548 พบว่ามีลักษณะแตกต่างทางด้านปริมาณพืชพรรณ ดังนั้นจึงใช้ค่า NDVI เป็นเงื่อนไขในการจำแนกพื้นที่ทั้งสองออกจากกัน ผลลัพธ์ที่ได้สามารถจำแนกไร่หมุนเวียนปี 2550 ออกจากไร่หมุนเวียนปี 2548

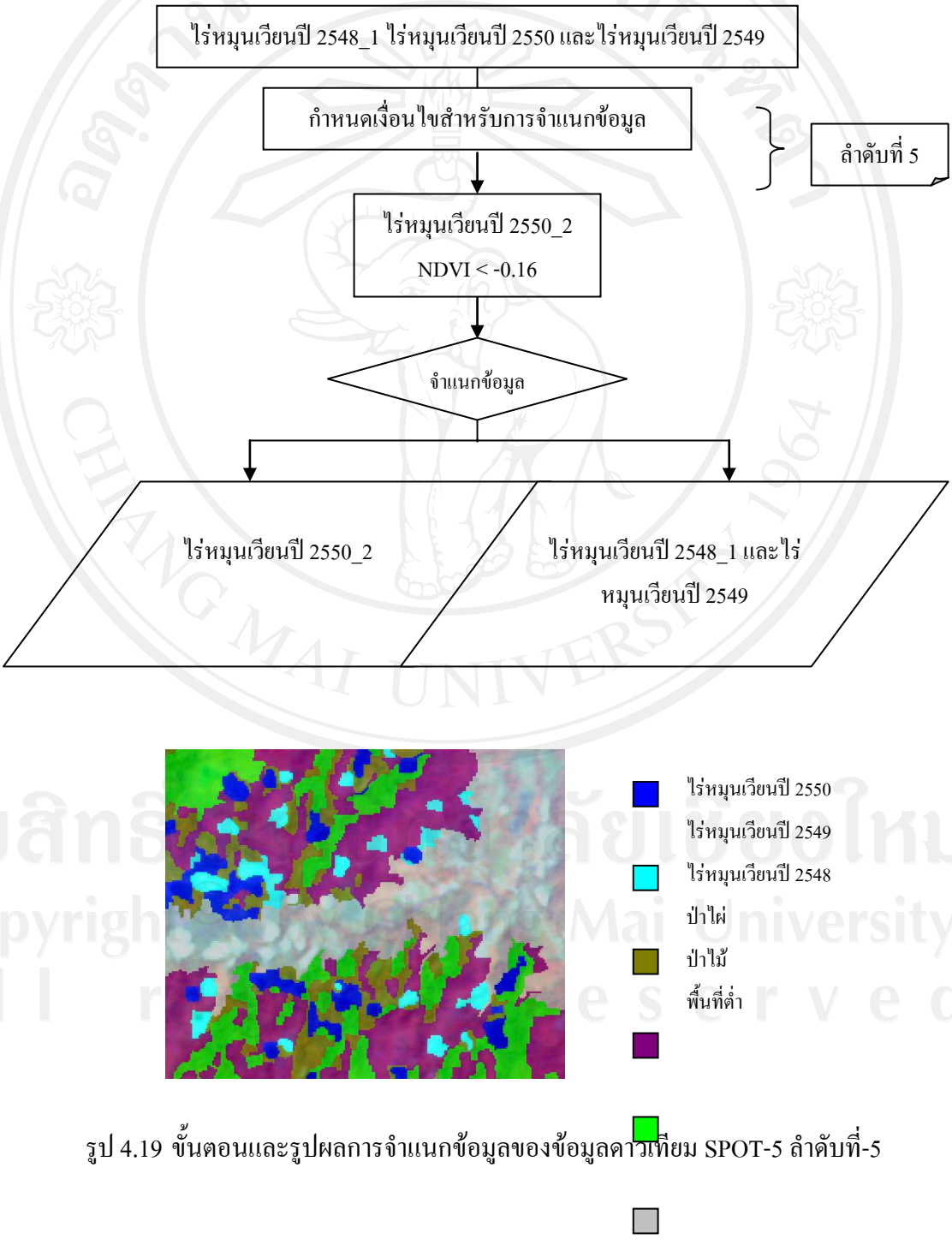

รูป 4.19 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 ลำดับที่-5

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 6 รูป 4.20 แยกไร่หมุนเวียนปี 2548_1 ออกจากไร่หมุนเวียนปี 2549 เมื่อพิจารณาดูค่าทางสถิติของการใช้ที่ดินทั้งสองประเภทจาก วิธีการใช้ตัวอย่างเพื่อการจำแนกแบบเพื่อนบ้านใกล้ที่สุด พบว่าค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นมีความแตกต่างมากกว่าแบนด์อื่น จึงกำหนดเงื่อนไขให้ ไร่หมุนเวียนปี 2548_2 มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นน้อยกว่า 109 แล้วทำการจำแนกข้อมูล ผลลัพธ์ที่ได้คือ ไร่หมุนเวียนปี 2548_2

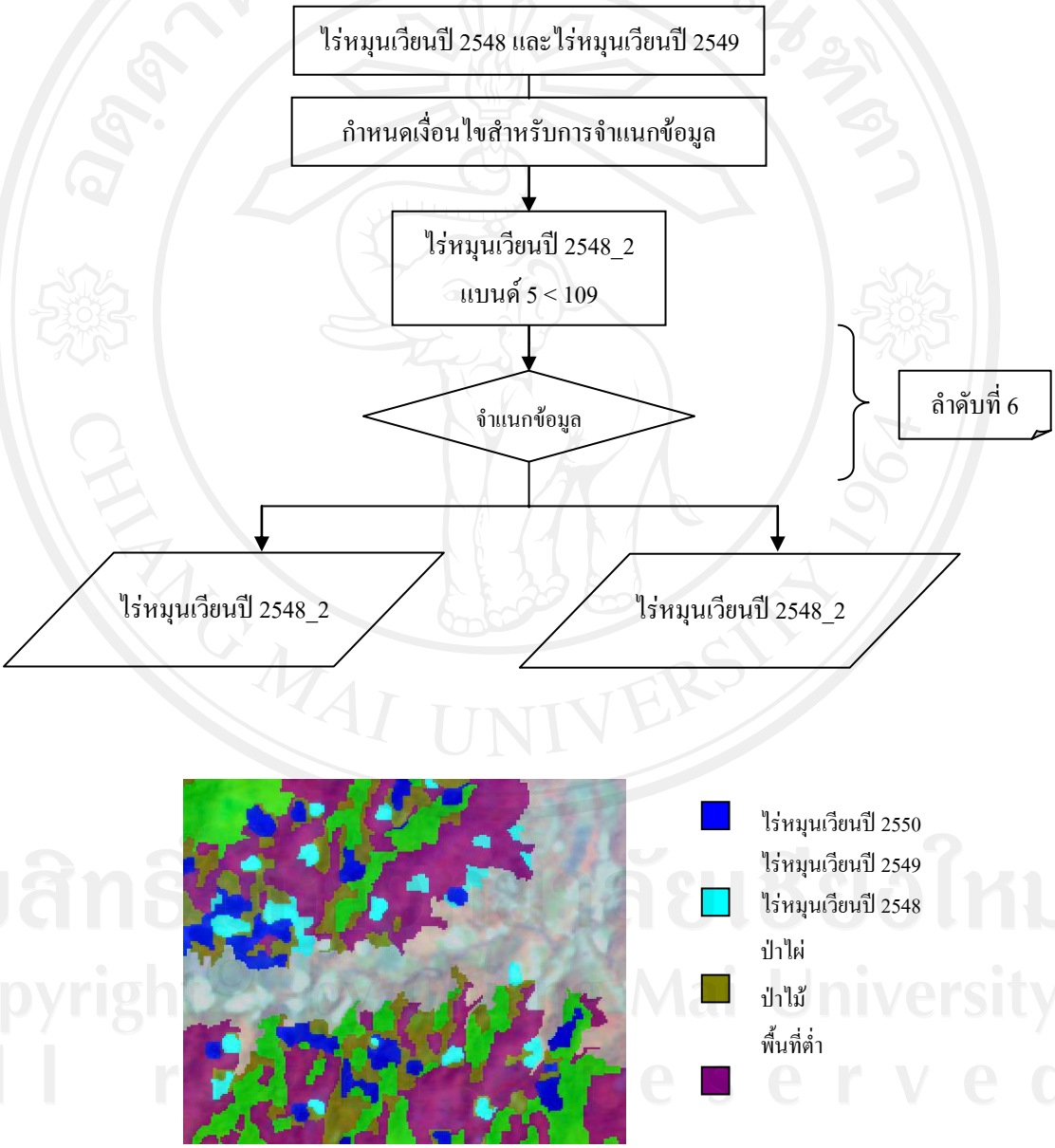

รูป 4.20 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 ลำดับที่ 6

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 7 รูป 4.21 เป็นการนำเอาส่วนของพื้นที่ต่ำมาจำแนก โดยแยกพื้นที่ที่เป็นที่นากับสวนไม้ผลออกจากกัน เมื่อดูค่าการสะท้อนเชิงคลื่นของพื้นที่นา พบว่ามีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นสูงสุด จึงกำหนดเงื่อนไขของที่นามีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นมากกว่า 1 14 และสวนไม้ผล ต้องไม่ใช่ที่นา จากนั้นทำการจำแนกข้อมูล ปรากฏว่าสวนไม้ผล มีพื้นที่ป่าไผ่ และป่าไม้ปนอยู่ จึงต้องทำการจำแนกต่อ

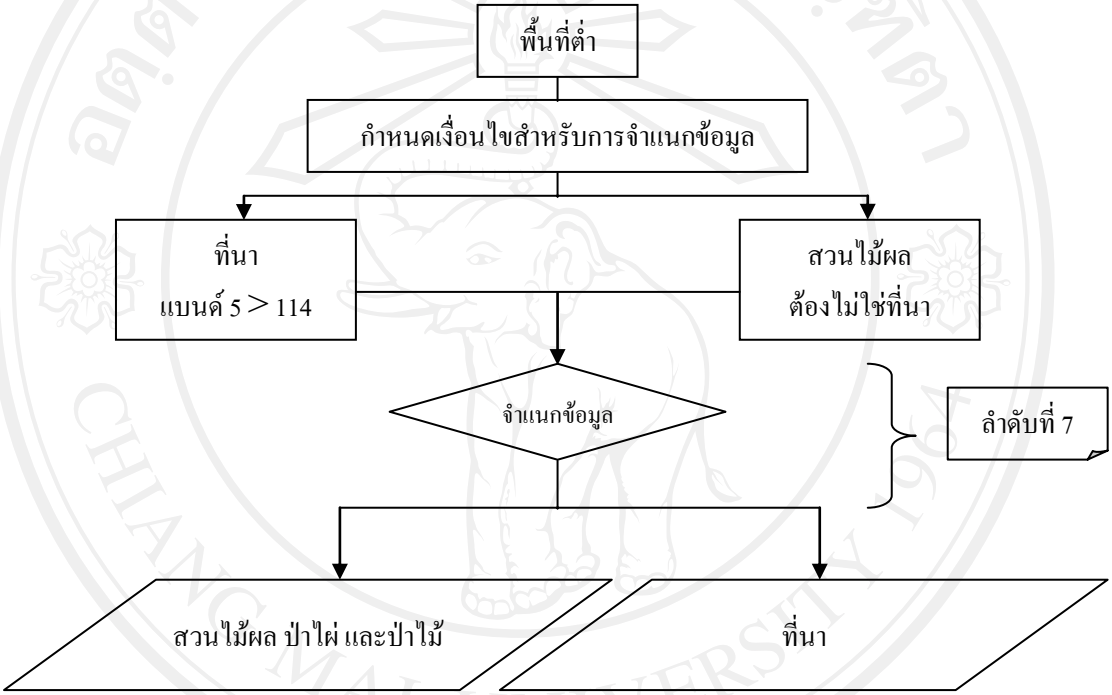

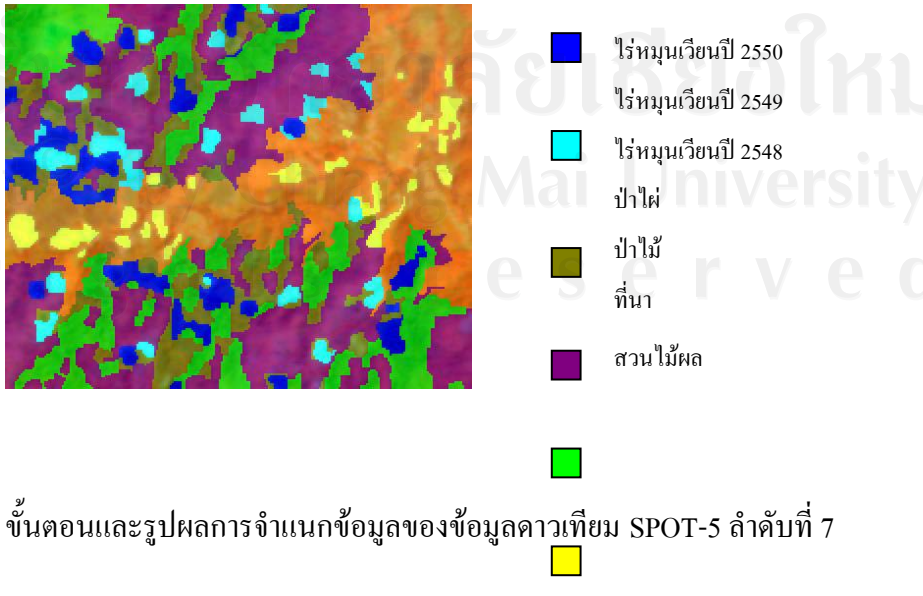

รูป 4.21 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 ลำดับที่ 7

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 8 รูป 4.22 แยกพื้นที่ป่าไผ่ และป่าไม้ ออกจากพื้นที่สวนไม้ผล เมื่อพิจารณาดูค่าทางสถิติของการใช้ที่ดินทั้งสามประเภทจาก วิธีการใช้ตัวอย่างเพื่อการจำแนกแบบเพื่อนบ้านใกล้ที่สุด พบว่าป่าไผ่ มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดใกล้แตกต่างมากกว่าแบนด์อื่น และป่าไม้ มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นแตกต่างมากกว่าแบนด์อื่น ดังนั้นจึงกำหนดเงื่อนไขให้ ป่าไผ่_2 มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดใกล้มากกว่า 98 และป่าไม้_2 มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นน้อยกว่า 68 จากนั้นทำการจำแนกข้อมูล ผลลัพธ์ที่ได้สามารถจำแนกป่าไผ่ และป่าไม้ ออกจากสวนไม้ผลได้

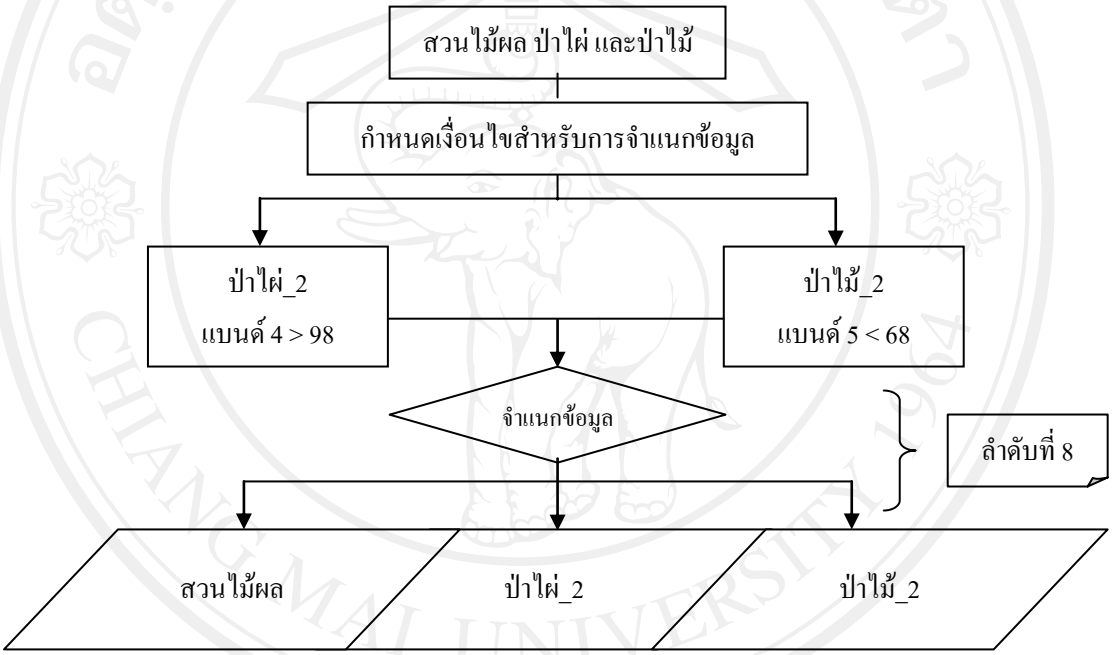

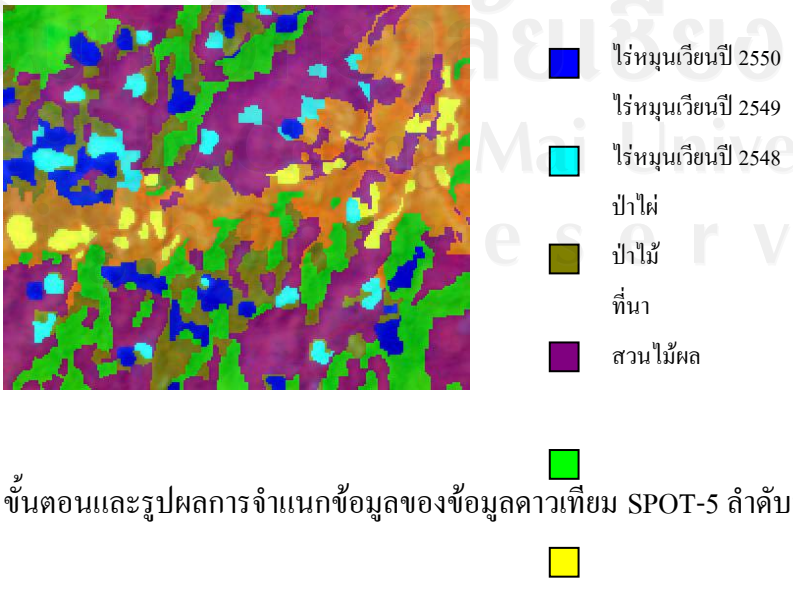

รูป 4.22 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 ลำดับที่ 8

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 9 รูป 4.23 เนื่องจากว่าในพื้นที่ศึกษามีพื้นที่ที่เป็นชุมชนอยู่ 2 แห่งและพื้นที่ที่เป็นถั่วเหลืองมีอยู่แปลงเดียว ซึ่งรู้ตำแหน่งและขอบแปลงของพื้นที่ดังกล่าว ได้กำหนดเงื่อนไขให้พื้นที่ชุมชนมีค่า ID เท่ากับ 0 และพื้นที่ถั่วเหลืองมีค่า ID เท่ากับ 1 แล้วทำการจำแนกข้อมูล ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ ได้ตามรูปร่างของขอบเขตแปลงการใช้ที่ดินทั้งสองที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม

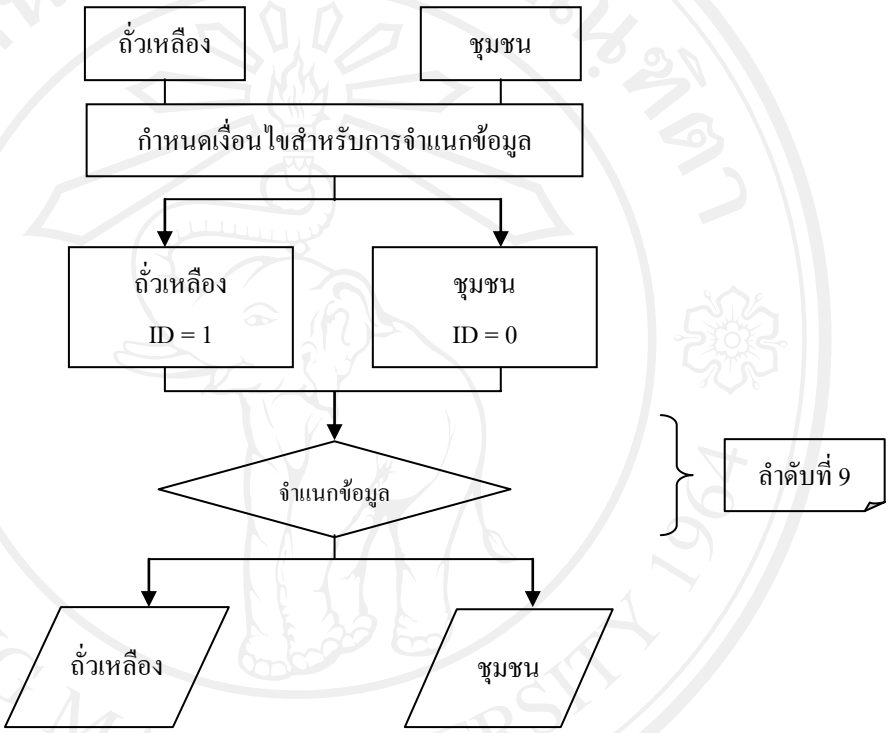

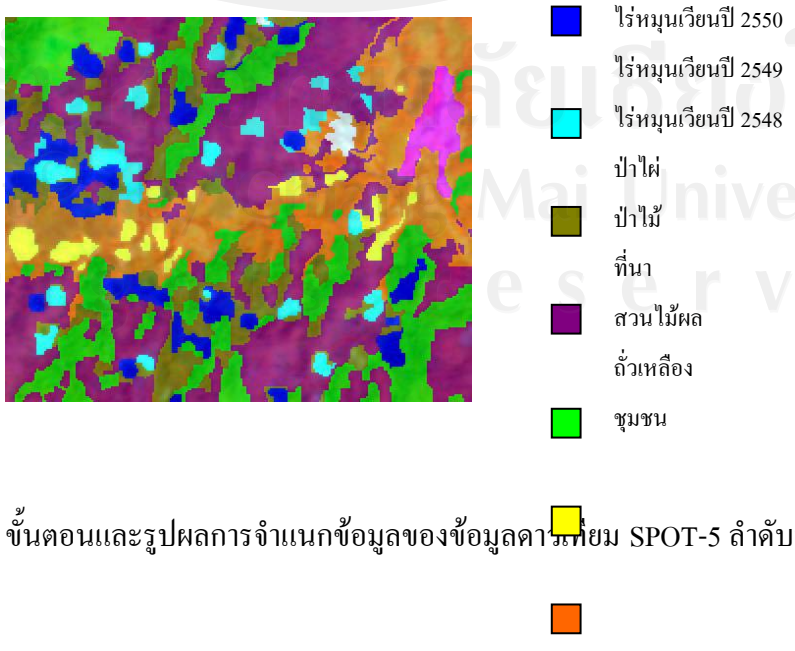

รูป 4.23 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 ลำดับที่ 9

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 10 รูป 4.24 นอกจากนี้รายละเอียดจุดภาพของดาวเทียม SPOT-5 มีขนาดใหญ่พอที่จะทำให้มองเห็นรายละเอียดของถนนและทางน้ำ ทำให้สามารถจำแนกถนนและทางน้ำออกจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นได้ดังนั้นจึงใช้ข้อมูลถนนและทางน้ำที่มีอยู่แล้วมาช่วยในการจำแนก โดยกำหนดเงื่อนไขทางน้ำมีค่า ID เท่ากับ 3 และถนนมีค่า ID เท่ากับ 4 แล้วทำการจำแนกข้อมูล

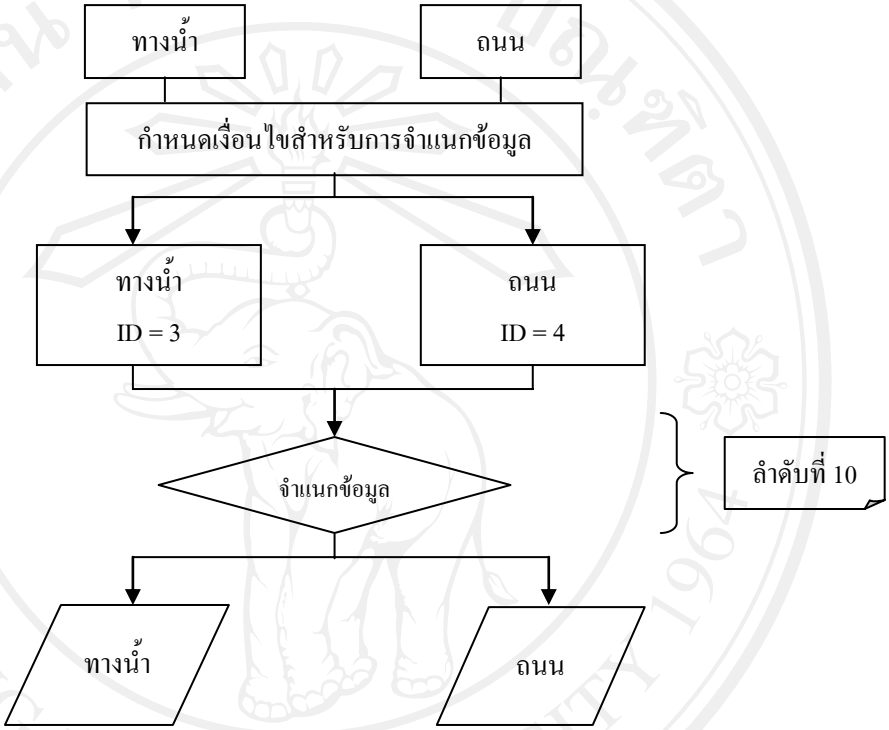

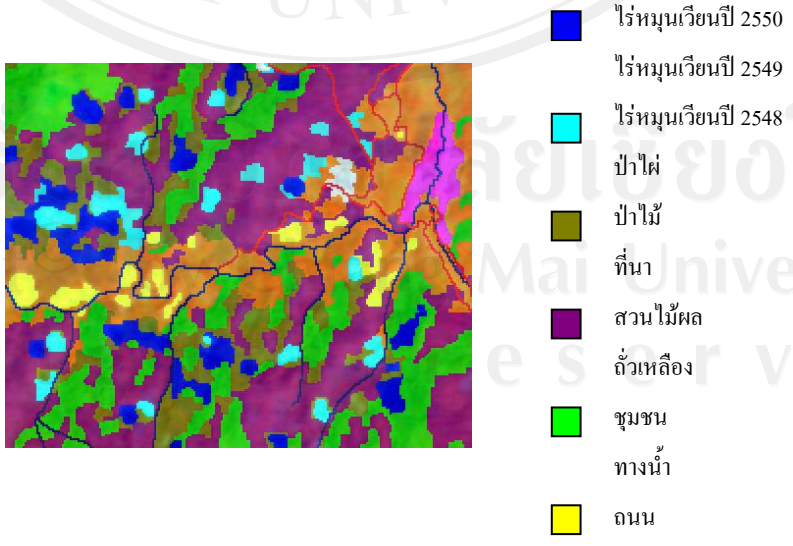

รูป 4.24 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 ลำดับที่ 10

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

รูป 4.25 ในการจำแนกข้อมูลขั้นต้นด้วยวิธี Classification ทำให้ได้ชั้นข้อมูลหลายประเภท จึงได้ใช้วิธีการจำแนกแบบ Assign Class เพื่อทำการรวมกลุ่มข้อมูลประเภทเดียวกันให้อยู่กลุ่มเดียวกันตามชั้นข้อมูลที่เรากำหนดไว้ ดังนี้ ลำดับที่ 1 ไร่หมุนเวียนปี 2550_1 ไร่หมุนเวียนปี 2550_2 รวมเป็นไร่หมุนเวียนปี 2550 ลำดับที่ 2 ไร่หมุนเวียนปี 2549_1 ไร่หมุนเวียนปี 2549_2 รวมเป็นไร่หมุนเวียนปี 2549 ลำดับที่ 3 ไร่หมุนเวียนปี 2548_1 และไร่หมุนเวียนปี 2548_2 รวมเป็นไร่หมุนเวียนปี 2548 ลำดับที่ 4 ป่าไผ่_1 และ ป่าไผ่_2 รวมเป็นป่าไผ่ สุดท้ายลำดับที่ 5 ป่าไม้_1 และป่าไม้_2 รวมเป็นป่าไม้ ส่วนชั้นข้อมูลที่ไม่มีหลายชั้นไม่ต้องทำการจำแนกแบบ Assign Class

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

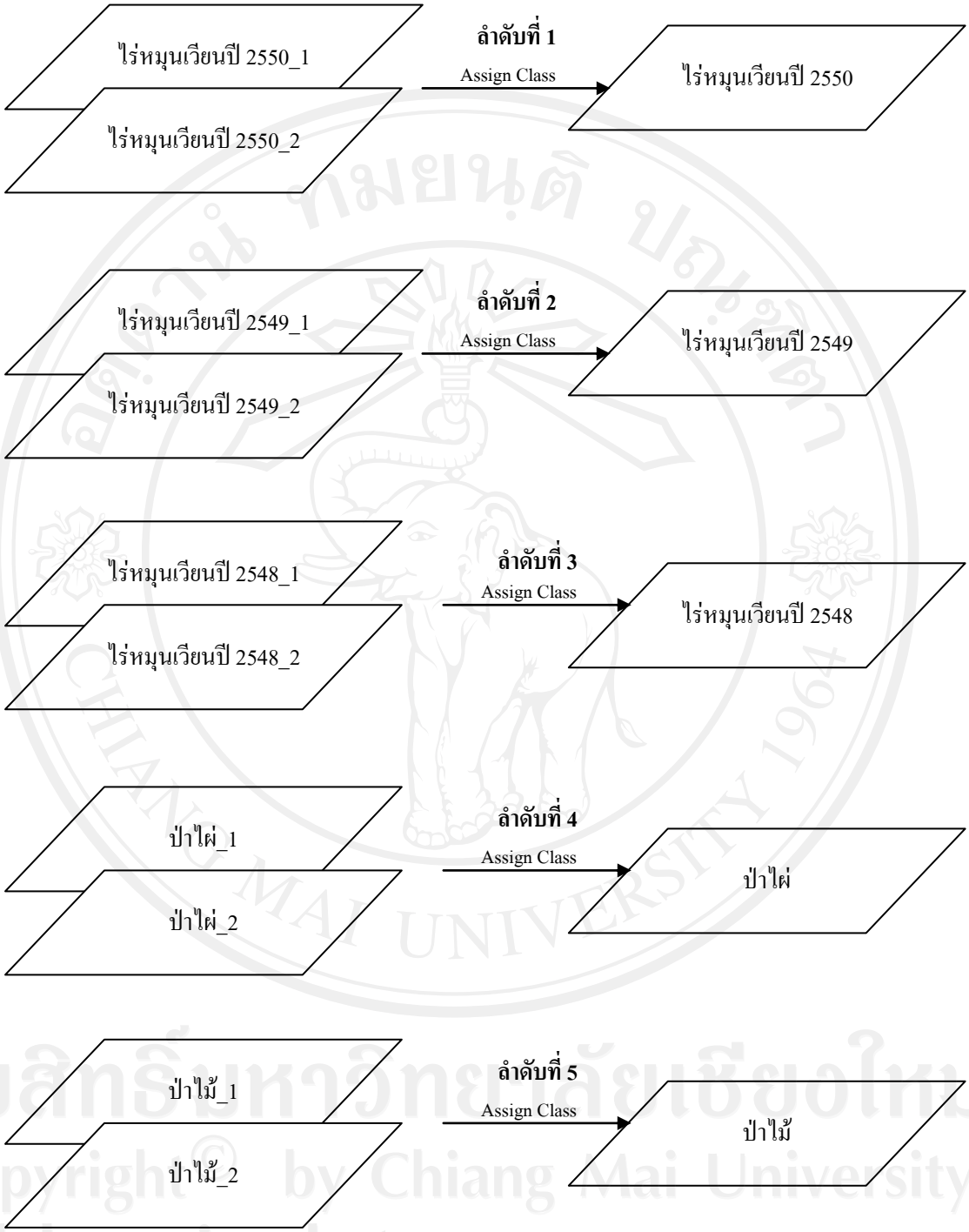

รูป 4.25 การจำแนกด้วยอัลกอลิทึม Assign Class ของข้อมูลดาวเทียม SPOT-5

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

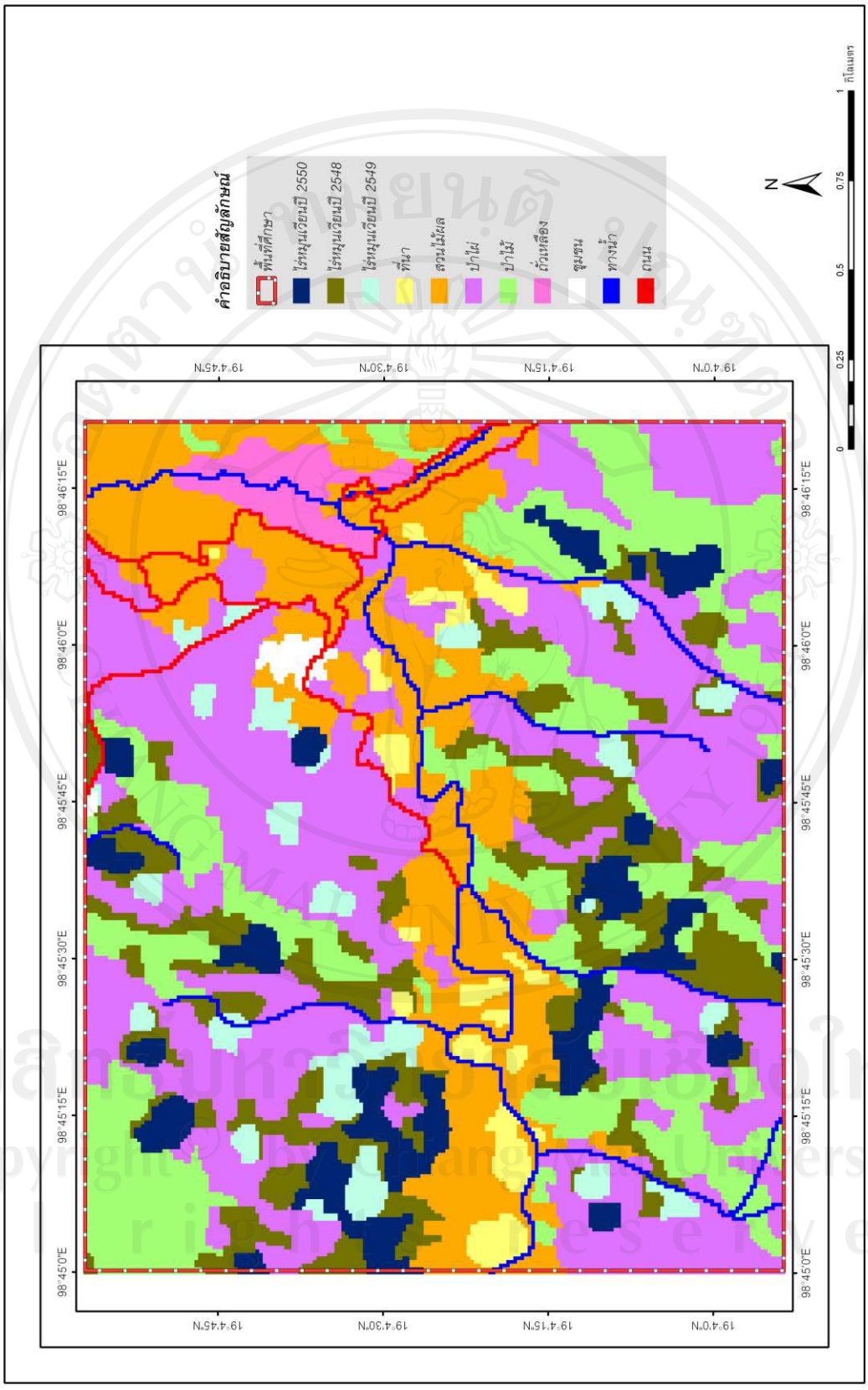

รูป 4.26 ผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม SPOT-5

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.3.3 ข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan

ในการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan ใช้ขั้นตอนและวิธีการเหมือนกับการจำแนกข้อมูลด้วยข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM แต่ต่างกันตรงที่การกำหนดเงื่อนไขในส่วนของข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan ซึ่งมีรายละเอียดจุดภาพสูงกว่าข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM ทำให้สามารถมองเห็นถนนและทางน้ำได้ ดังนั้นในการจำแนกข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan จึงได้ทำการจำแนกถนนและทางน้ำเพิ่มด้วย

ในการแบ่งส่วนวัตถุภาพของข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan ให้ค่ามาตราส่วนเท่ากับ 10 ค่าของรูปร่างเท่ากับ 0.3 ค่าของสีเท่ากับ 0.7 ค่าการอัดแน่นและค่าความเรียบเท่ากัน คือ 0.5 และได้มีการนำขอบเขตพื้นที่ชุมชน ถั่วเหลือง ถนน และทางน้ำ มาช่วยในการแบ่งส่วนวัตถุภาพด้วย

จากรูป 4.27 หลังจากที่ทำการแบ่งวัตถุภาพแล้ว เริ่มการจำแนกลำดับที่ 1 โดยใช้ระดับความสูงของพื้นที่เป็นตัวแยกชั้นข้อมูลอื่นๆ คือ แยกพื้นที่สูงและพื้นที่ต่ำ จากข้อมูลในตาราง 2.6 ได้กำหนดเงื่อนไขให้พื้นที่สูงมีระดับความสูงมากกว่า 700 เมตรขึ้นไป และพื้นที่ต่ำทีมีระดับความสูงต่ำกว่าเท่ากับ 700 เมตร แล้วทำการจำแนกข้อมูล พบว่าการใช้ที่ดินที่ประเภทไร่หมุนเวียนปี 2550 ไร่หมุนเวียนปี 2549 ไร่หมุนเวียนปี 2548 ป่าไผ่ และป่าไม้ ส่วนใหญ่อยู่ที่ระดับความสูงมากกว่า 700 เมตรขึ้นไป แต่ก็มีบางส่วนที่อยู่ต่ำกว่าระดับ 700 เมตร และที่นาและสวนไม้ผลส่วนใหญ่อยู่ที่ระดับความสูงต่ำกว่าเท่ากับ 700 เมตร แต่มีสวนไม้ผลบางแปลงที่อยู่สูงกว่า 700 เมตร ในขั้นตอนนี้ทำให้สามารถแยกพื้นที่สูงและพื้นที่ต่ำออกจากกันได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

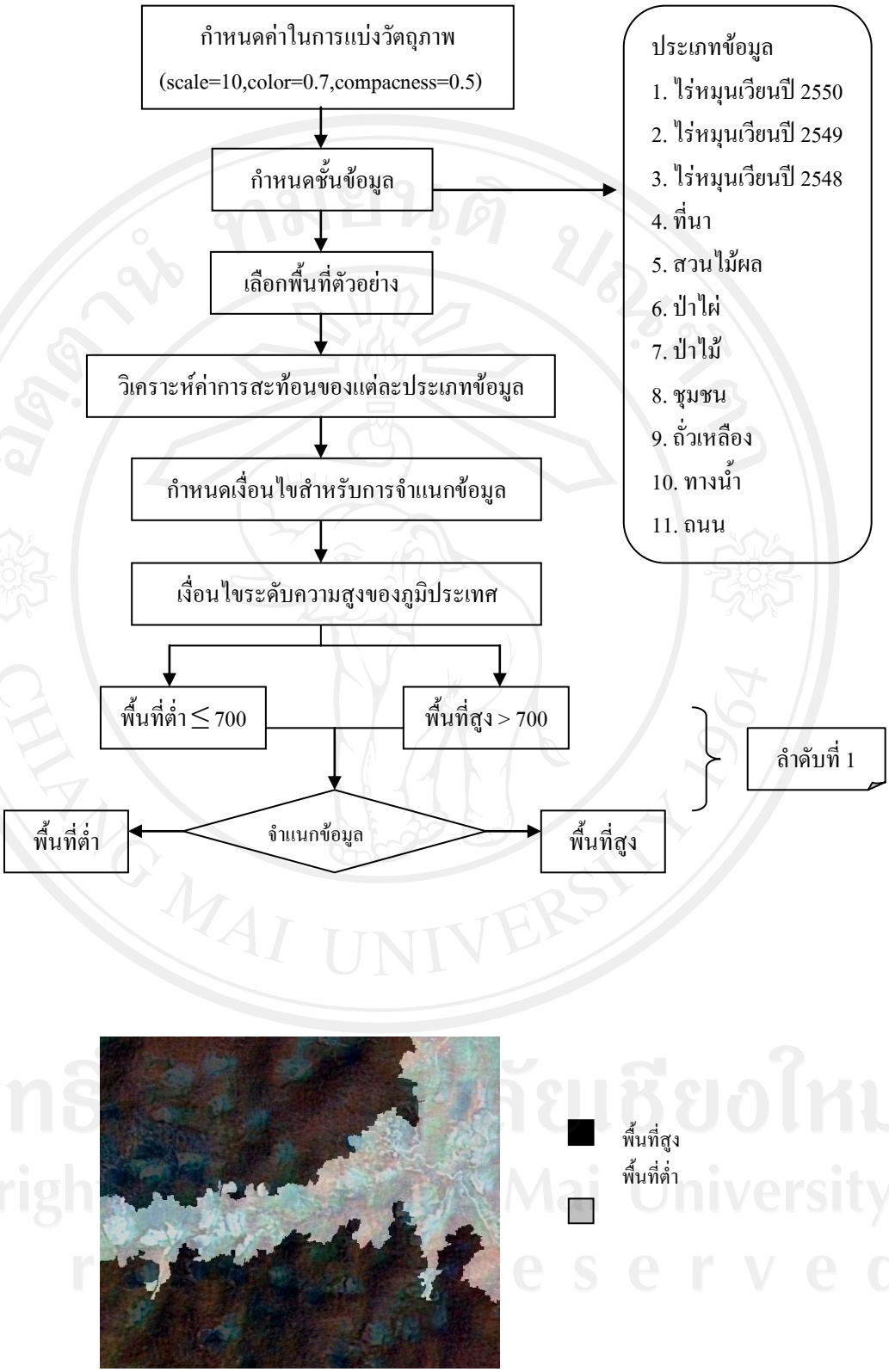

รูป 4.27 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan ลำดับที่ 1

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 2 รูป 4.28 เป็นการนำเฉพาะพื้นที่ สูง มาแยกส่วนที่เป็นไร่หมุนเวียนปี 2550 กับไร่หมุนเวียนปี 2549 ออกจากกันก่อน เนื่องจากเมื่อดูค่าการสะท้อนเชิงคลื่น ของไร่หมุนเวียนปี 2550 กับไร่หมุนเวียนปี 2549 จากบทที่ 2 และวิธีการใช้ตัวอย่างเพื่อการจำแนกแบบเพื่อนบ้านใกล้ที่สุด ของการใช้ที่ดินทั้งสองประเภทเปรียบเทียบกัน พบว่าไร่หมุนเวียนปี 2549 มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นสูง ในขณะที่ไร่หมุนเวียนปี 2550 มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดใกล้ต่ำที่สุด ดังนั้นจึงได้กำหนดเงื่อนไขของไร่หมุนเวียนปี 2550 _1 มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดใกล้น้อยกว่า 50 และไร่หมุนเวียนปี 2549 _1 มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นมากกว่าเท่ากับ 1 10 แล้วทำการจำแนกข้อมูล ได้พื้นที่ไร่หมุนเวียนปี 25 49_1 ไร่หมุนเวียนปี 2550_1และการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ที่ยังไม่ได้ทำการจำแนกและอยู่ในระดับความสูงมากกว่า 700 เมตร ได้แก่ ไร่หมุนเวียนปี 2548 ป่าไผ่ ป่าไม้ แต่ในขั้นตอนนี้มีไร่หมุนเวียนปี 25 49 และไร่หมุนเวียนปี 2550 ปนอยู่

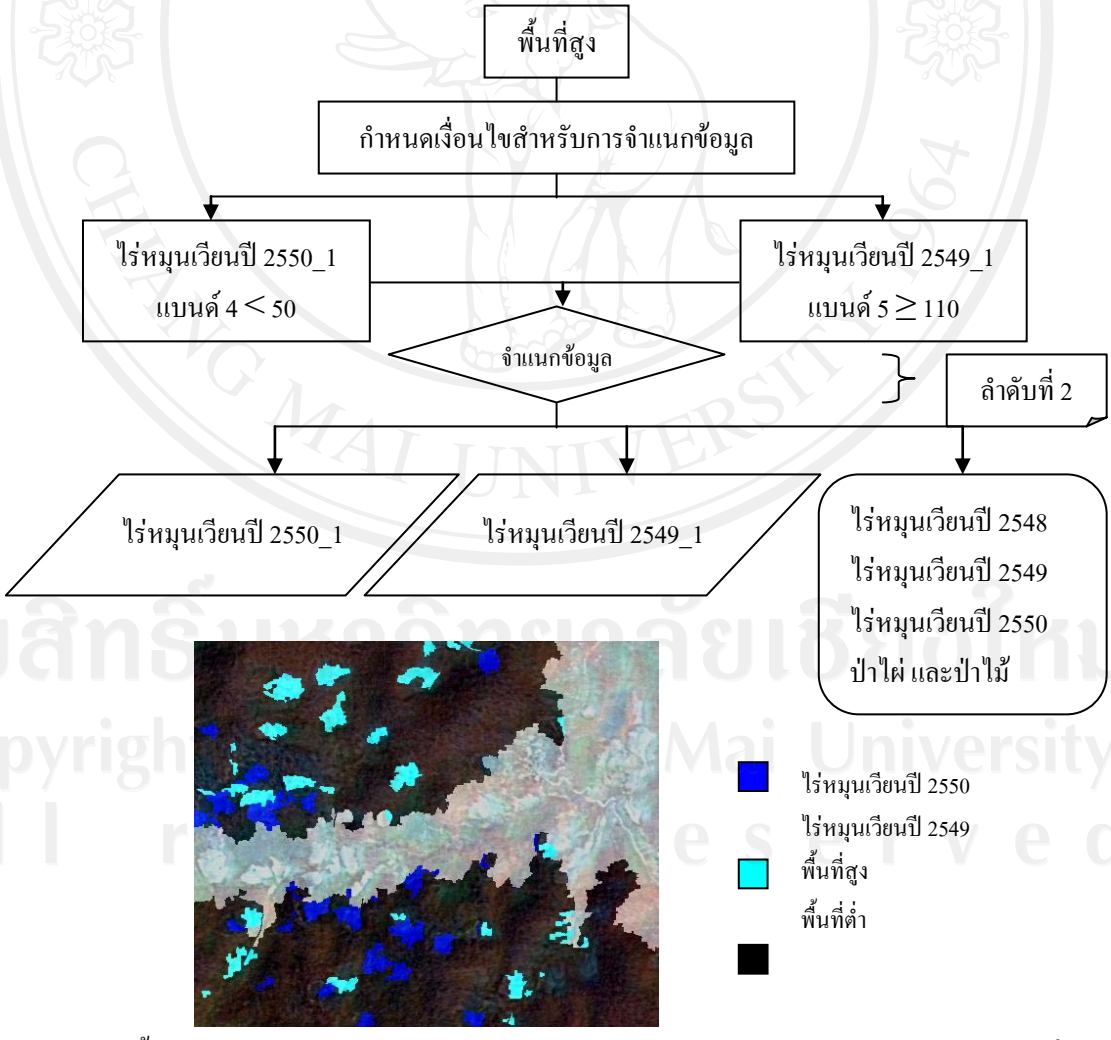

รูป 4.28 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan ลำดับที่ 2

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 3 รูป 4.29 ทำการแยกพื้นที่ป่าไผ่ออกจากป่าไม้ ซึ่งเมื่อดูค่าการสะท้อนของป่าไผ่และป่าไม้ พบว่าค่าการสะท้อนของคลื่นที่ตามองเห็นสีแดงมีความแตกต่างกันมากกว่าแบนด์อื่นๆ จึงเลือกใช้คลื่นที่ตามองเห็นสีแดงมาช่วยแยกพื้นที่ป่าไผ่และพื้นที่ป่าไม้ และจากตาราง 2.6 ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสูงกับประเภทการใช้ที่ดิน พบว่าพื้นที่ป่าไผ่จะไม่พบในพื้นที่ที่มีระดับความสูงมากกว่า 900 เมตร โดยกำหนดเงื่อนไขให้ป่าไผ่ _1 มีระดับความสูงน้อยกว่า 900 เมตร ค่าการสะท้อนช่วงคลื่นที่ตามองเห็นสีแดงมากกว่า 70 ส่วนพื้นที่ป่าไม้ _1 กำหนดเงื่อนไขให้ต้องไม่ใช่ป่าไผ่ _1 แล้วทำการจำแนกข้อมูล ผลลัพธ์สามารถแยกพื้นที่ป่าไม้ออกจากป่าไผ่ได้แต่ยังปนอยู่กับไร่หมุนเวียนปี 2550 ไร่หมุนเวียนปี 2549 และไร่หมุนเวียนปี 2548 ปนอยู่ เช่นเดียวกับพื้นที่ที่เป็นป่าไผ่ จึงต้องทำการจำแนกข้อมูลต่อ

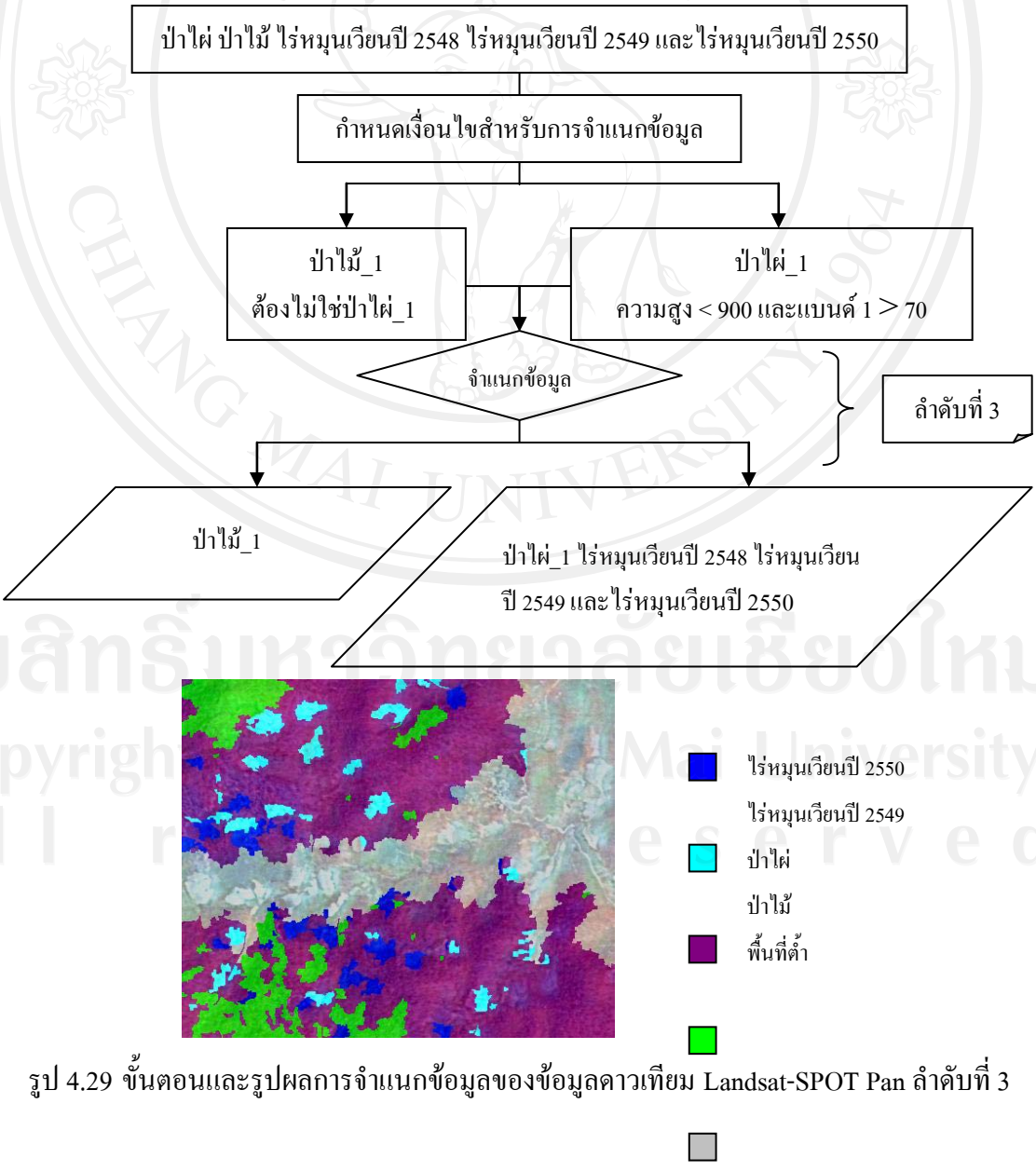

รูป 4.29 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan ลำดับที่ 3

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 4รูป 4.30 ทำการแยกพื้นที่ไร่หมุนเวียนปี 2548 และไร่หมุนเวียนปี 2549 ออกจากพื้นที่ป่าไผ่_1 โดยลักษณะของไร่หมุนเวียนปี 2548 มีพื้นที่คล้ายกับพื้นที่ป่าไผ่ เมื่อพิจารณาดูค่าทางสถิติของการใช้ที่ดินทั้งสองประเภทจาก วิธีการใช้ตัวอย่างเพื่อการจำแนกแบบเพื่อนบ้านใกล้ที่สุด พบว่าค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดใกล้มีความแตกต่างมากกว่าแบนด์อื่น จึงกำหนดเงื่อนไขค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดใกล้น้อยกว่าเท่ากับ 65 และไร่หมุนเวียนปี 2549 _2 เมื่อพิจารณาดูค่าทางสถิติของการใช้ที่ดินทั้งสองประเภทจาก วิธีการใช้ตัวอย่างเพื่อการจำแนกแบบเพื่อนบ้านใกล้ที่สุด พบว่าค่า NDVI ลักษณะของฮิสโตแกรมไม่ซ้อนทับกันถ้าเปรียบเทียบกับค่าการสะท้อนแต่ละแบนด์ ดังนั้นจึงกำหนดเงื่อนไขค่าดัชนีพืชแบบปรับความแตกต่าง (NDVI) ของไร่หมุนเวียนปี 2549 _2 น้อยกว่าเท่ากับ 0.2 7 แล้วทำการจำแนกข้อมูล ผลลัพธ์สามารถแยกพื้นที่ไร่หมุนเวียนปี 2549 ออกจากไร่หมุนเวียนปี 2548 แต่ไร่หมุนเวียนปี 2548 มีไร่หมุนเวียนปี 25 50 ไร่หมุนเวียนปี 2549 และป่าไม้ปนอยู่

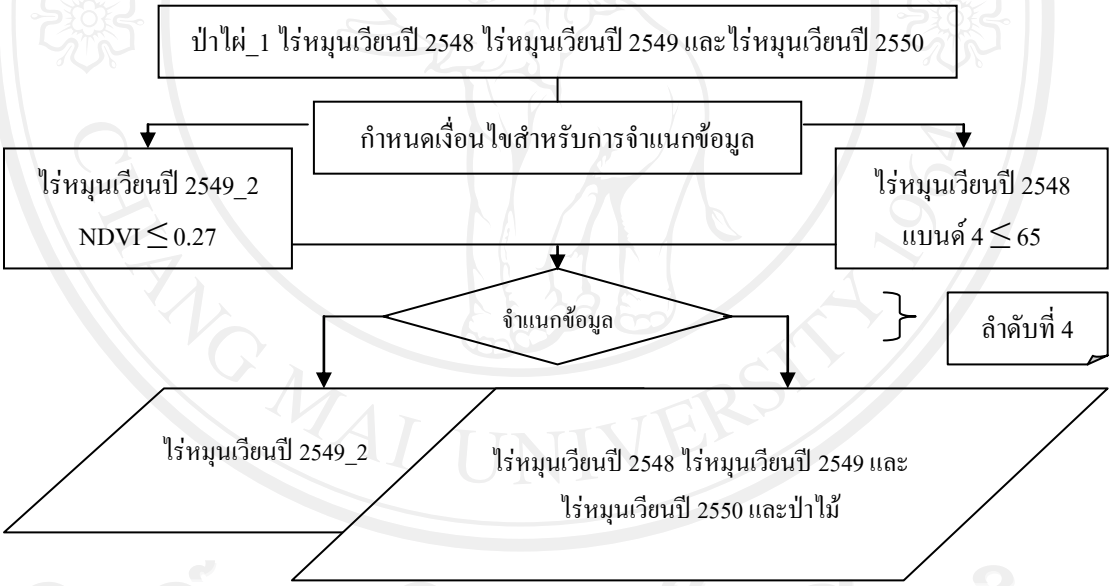

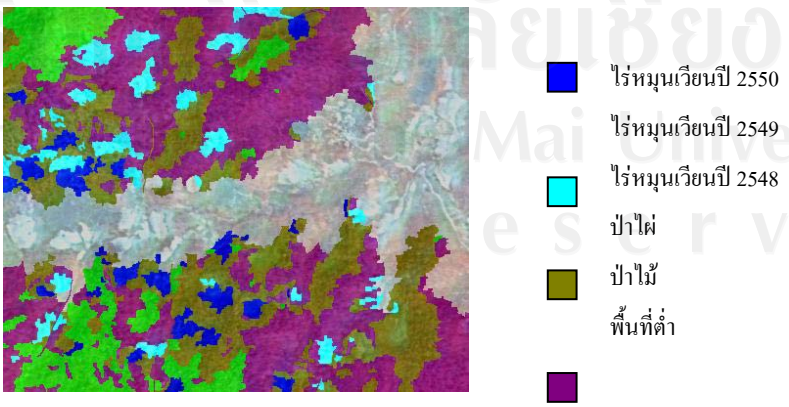

รูป 4.30 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan ลำดับที่ 4

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 5 รูป 4.31 แยกพื้นที่ไร่หมุนเวียนปี 2550 ไร่หมุนเวียนปี 2549 และพื้นที่ป่าไม้ออกจากพื้นที่ไร่หมุนเวียนปี 2548 โดยพิจารณาดูค่าทางสถิติของการใช้ที่ดินทั้งสามประเภทจากวิธีการใช้ตัวอย่างเพื่อการจำแนกแบบเพื่อนบ้านใกล้ที่สุด พบว่าไร่หมุนเวียนปี 2550 มีค่า NDVI ต่างมากกว่าแบนด์อื่น จึงกำหนดเงื่อนไขให้ไร่หมุนเวียนปี 2550 มีค่า NDVI น้อยกว่า 0.24 ส่วนไร่หมุนเวียนปี 2549 มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นต่างมากกว่าแบนด์อื่น จึงกำหนดเงื่อนไขให้ไร่หมุนเวียนปี 2549 มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นมากกว่า 98 และป่าไม้มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดกลาง (แบนด์ 7) แตกต่างมากกว่าแบนด์อื่น จึงกำหนดเงื่อนไขให้ป่าไม้มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดกลางน้อยกว่าเท่ากับ 63 จากนั้นทำการจำแนกข้อมูลผลลัพธ์สามารถจำแนกไร่หมุนเวียนปี 2550 ไร่หมุนเวียนปี 2549 และป่าไม้ ออกจากไร่หมุนเวียนปี 2548

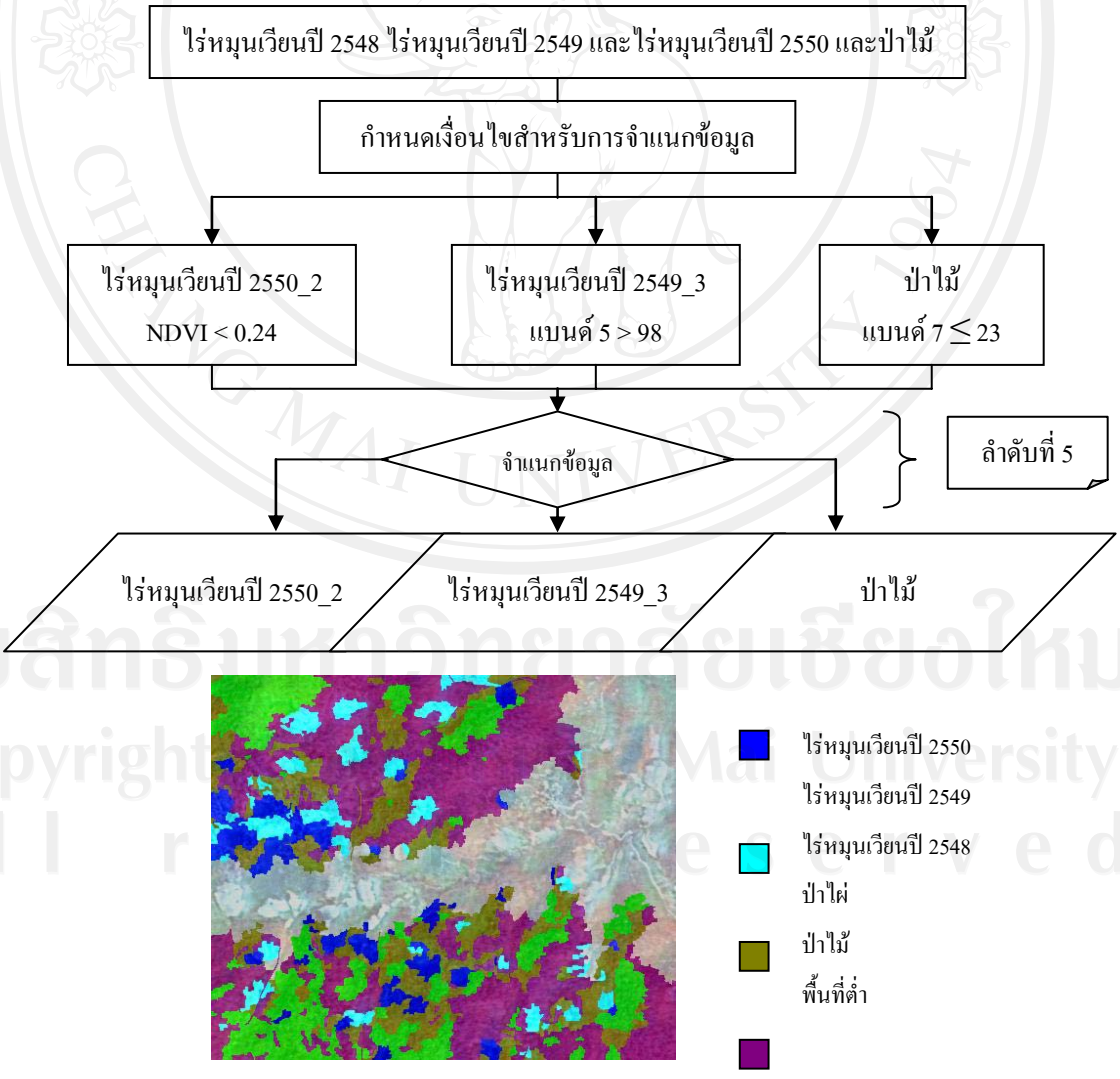

รูป 4.31 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan ลำดับที่ 5

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 6 รูป 4.32 เป็นการนำเอาส่วนของพื้นที่ ต่ำมาจำแนก ทำการแยกพื้นที่นากับสวนไม้ผลออกจากกัน โดยพิจารณาดูค่าทางสถิติของการใช้ที่ดินทั้งสองประเภทจาก วิธีการใช้ตัวอย่างเพื่อการจำแนกแบบเพื่อนบ้านใกล้ที่สุด พบว่าที่นามีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นสูงสุด จึงกำหนดเงื่อนไขของที่นา มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้นมากกว่าเท่ากับ 1 13 และสวนไม้ผลต้องไม่ใช่ที่นา จากนั้นทำการจำแนกข้อมูล ปรากฏว่าพื้นที่สวนไม้ผลมีป่าไม้ ป่าไผ่ ไร่หมุนเวียนปี 2550 และไร่หมุนเวียนปี 2549 ปนอยู่

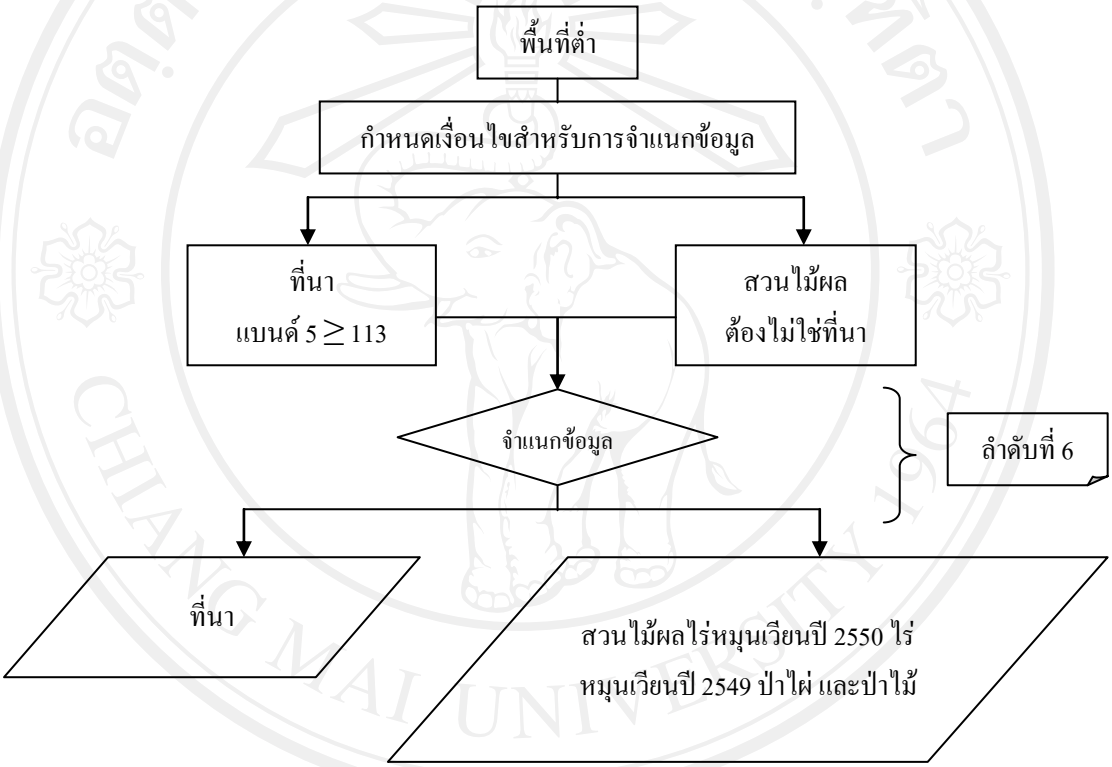

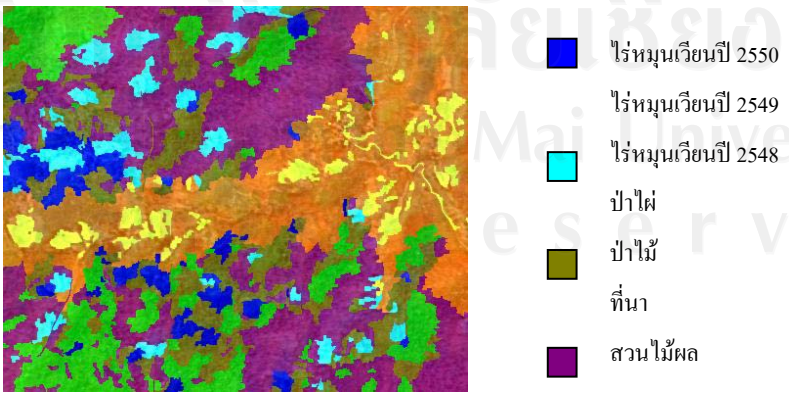

รูป 4.32 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan ลำดับที่ 6

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 7 รูป 4.33 จำแนกไร่หมุนเวียนปี 2550 ไร่หมุนเวียนปี 2549 ป่าไผ่ และป่าไม้ออกจากสวนไม้ผล โดยพิจารณาดูค่าทางสถิติของการใช้ที่ดินทั้งสี่ประเภทจาก วิธีการใช้ตัวอย่างเพื่อการจำแนกแบบเพื่อนบ้านใกล้ที่สุด พบว่าฮิสโตแกรมของค่า NDVI แตกต่างมากกว่าแบนด์อื่น จึงกำหนดเงื่อนไขให้ไร่หมุนเวียนปี 2550_3 มีค่า NDVI น้อยกว่า 0.16 ไร่หมุนเวียนปี 2549 กำหนดเงื่อนไขให้ไร่หมุนเวียนปี 2549_4 มีค่า brightness มากกว่าเท่ากับ 155 ป่าไผ่ กำหนดเงื่อนไขให้ป่าไผ่_2 มีค่าการสะท้อนของคลื่นอินฟราเรดใกล้มากกว่า 69 และป่าไม้ กำหนดเงื่อนไขให้ป่าไม้ _2 มีค่าการสะท้อนของคลื่นที่ตามองเห็นสีแดงน้อยกว่า 28 จากนั้นทำการจำแนกข้อมูล ผลลัพธ์สามารถแยกไร่หมุนเวียนปี 2550 ไร่หมุนเวียนปี 2549 ป่าไผ่ และป่าไม้ ออกจากสวนไม้ผลได้

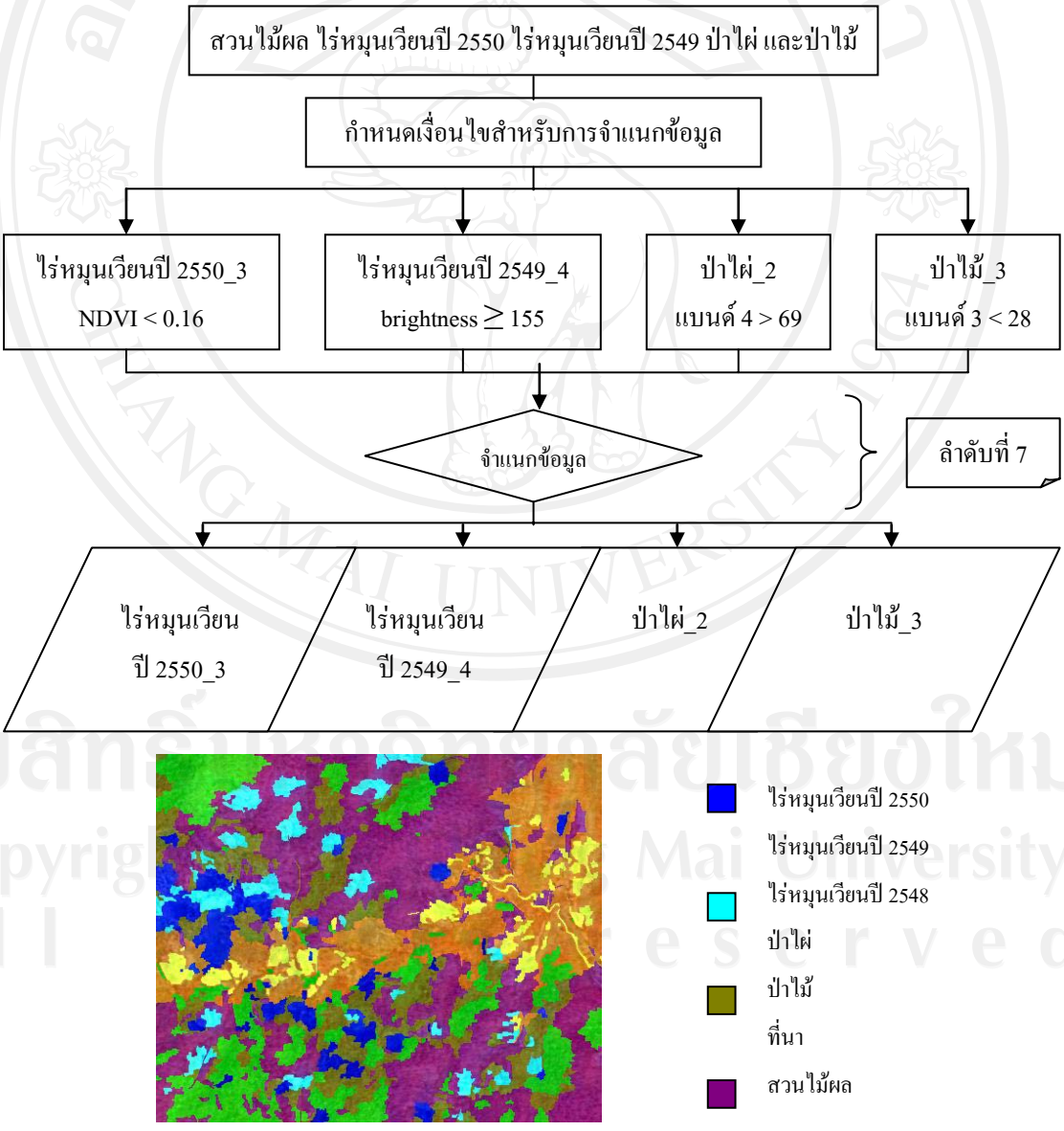

รูป 4.33 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan ลำดับที่ 7

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 8 รูป 4.34 เนื่องจากว่าในพื้นที่ศึกษามีพื้นที่ที่เป็นชุมชนอยู่ 2 แห่งและพื้นที่ที่เป็นถั่วเหลืองมีอยู่แปลงเดียว ซึ่งรู้ตำแหน่งและขอบแปลงของพื้นที่ดังกล่าว ได้กำหนดเงื่อนไขให้พื้นที่ชุมชนมีค่า ID เท่ากับ 0 และพื้นที่ถั่วเหลืองมีค่า ID เท่ากับ 1 แล้วทำการจำแนกข้อมูล ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ ได้ตามรูปร่างของขอบเขตแปลงการใช้ที่ดินทั้งสองที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม

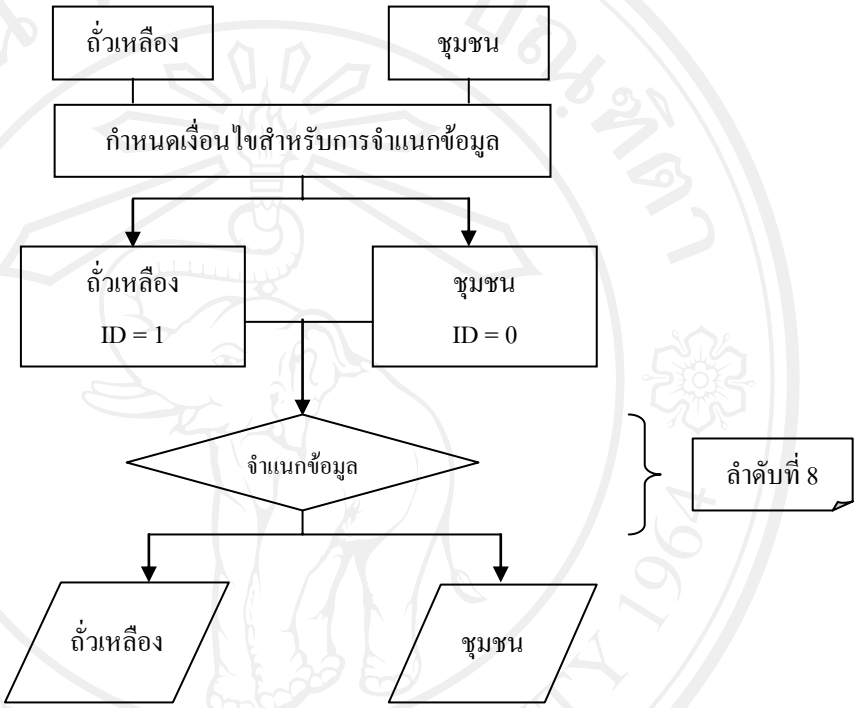

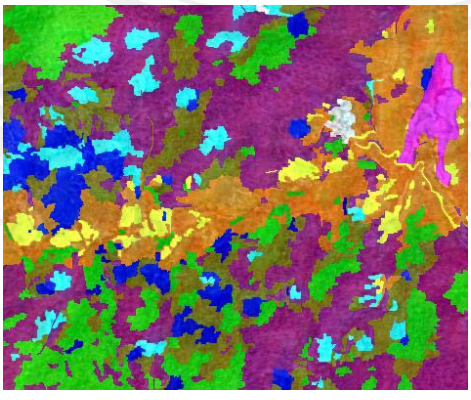

รูป 4.34 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan ลำดับที่ 8

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลำดับที่ 9 รูป 4.35 นอกจากนี้รายละเอียดจุดภาพของดาวเทียม Landsat-SPOT Pan มีขนาดใหญ่พอที่จะทำให้มองเห็นรายละเอียดของถนนและทางน้ำ ทำให้สามารถจำแนกถนนและทางน้ำออกจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นได้ดังนั้นจึงใช้ข้อมูลถนนและทางน้ำที่มีอยู่แล้วมาช่วยในการจำแนก โดยกำหนดเงื่อนไขทางน้ำมีค่า ID เท่ากับ 3 และถนนมีค่า ID เท่ากับ 4 แล้วทำการจำแนกข้อมูล

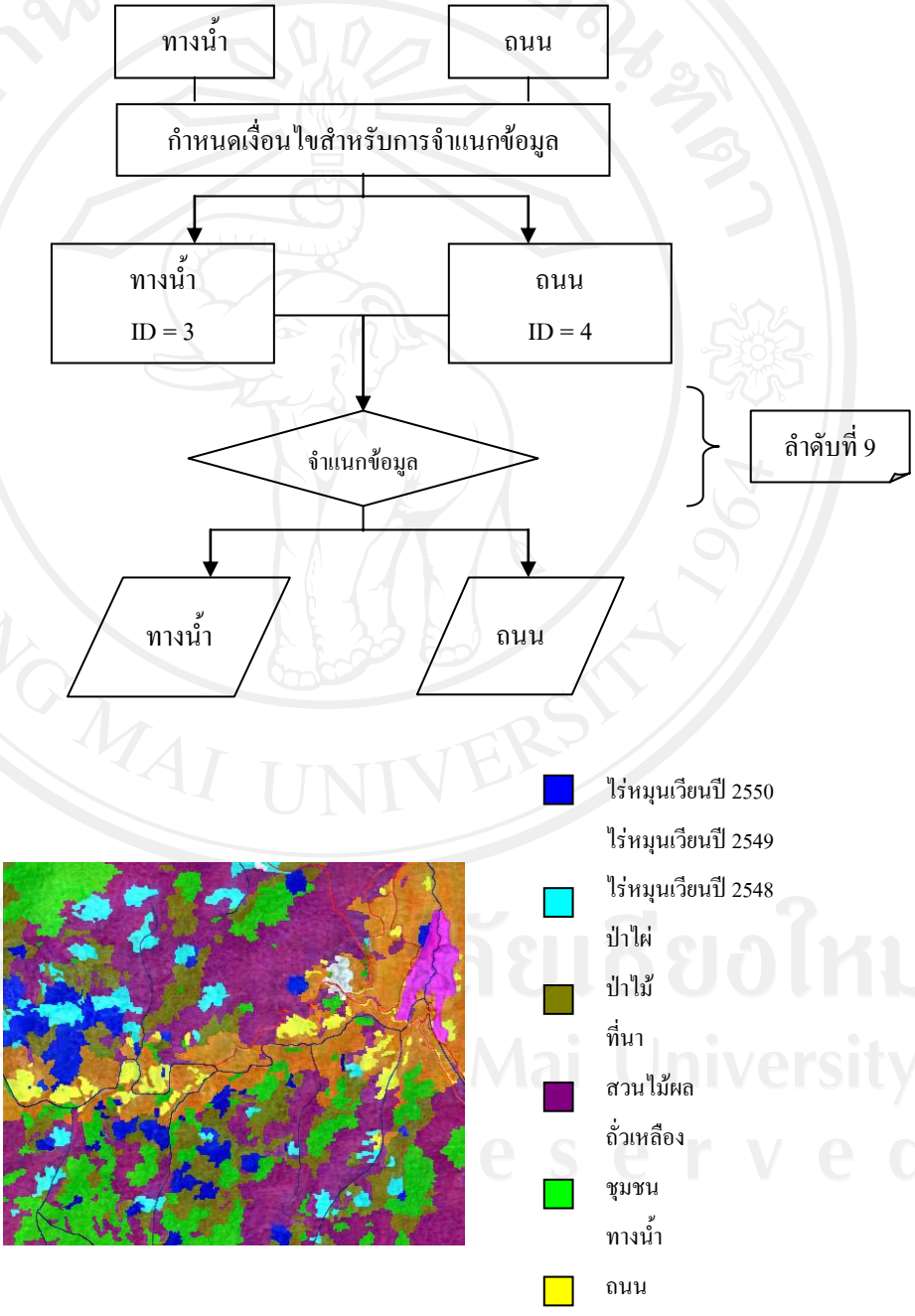

รูป 4.35 ขั้นตอนและรูปผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan ลำดับที่ 9

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ในการจำแนกข้อมูลขั้นต้นด้วยวิธี Classification ทำให้ได้ชั้นข้อมูลหลายประเภท จึงได้ใช้วิธีการจำแนกแบบ Assign Class (รูป 4.36) เพื่อทำการรวมกลุ่มข้อมูลประเภทเดียวกันให้อยู่กลุ่มเดียวกันตามชั้นข้อมูลที่เรากำหนดไว้ ดังนี้ ลำดับที่ 1ไร่หมุนเวียนปี 2550 _1 ไร่หมุนเวียนปี 2550 _2 และไร่หมุนเวียนปี 2550 _3 รวมเป็นไร่หมุนเวียนปี 2550 ลำดับที่ 2 ไร่หมุนเวียนปี 2549 _1 ไร่หมุนเวียนปี 2549_2 ไร่หมุนเวียนปี 2549_3 และไร่หมุนเวียนปี 2549 _4 รวมเป็น ป่าไร่หมุนเวียนปี 2549 ลำดับที่ 3 ป่าไผ่_1 และป่าไผ่_2 รวมเป็นป่าไผ่ และลำดับที่ 4 ป่าไม้_1 ป่าไม้_2 และป่าไม้_3 รวมเป็นป่าไม้ ส่วนชั้นข้อมูลที่ไม่มีหลายชั้นไม่ต้องทำการจำแนกแบบ Assign Class

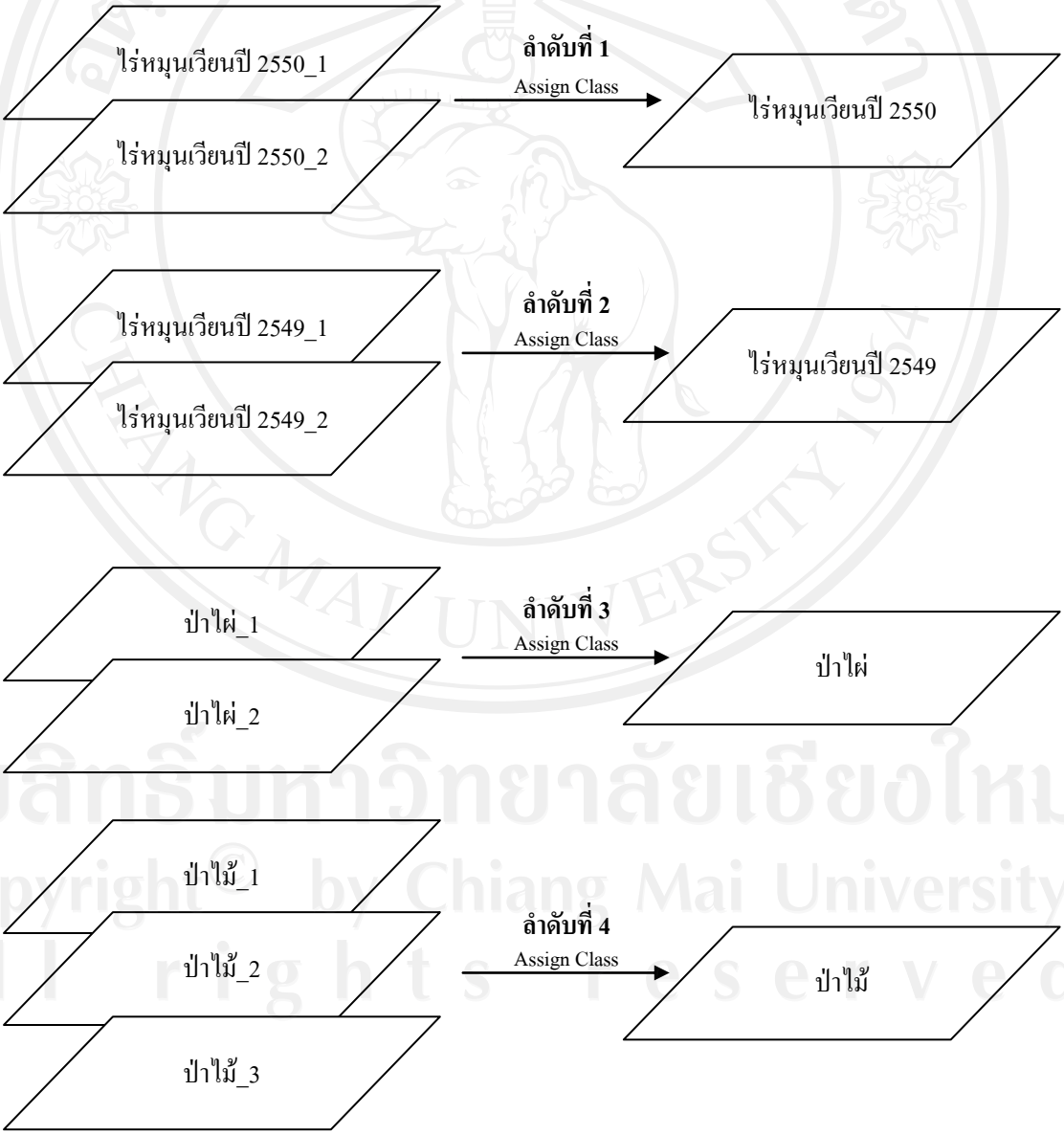

รูป 4.36 การจำแนกด้วยอัลกอลิทึม Assign Class ของข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

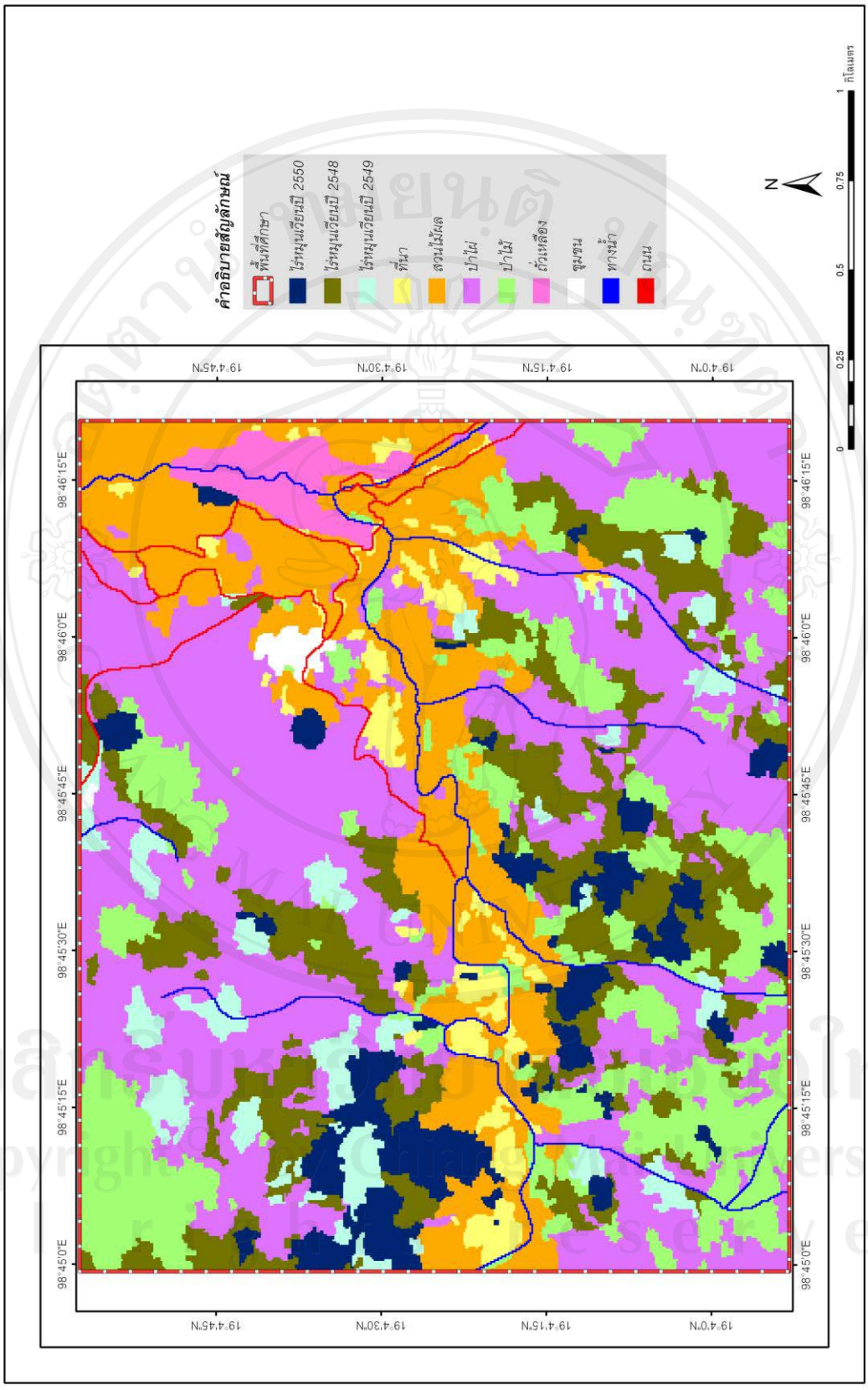

รูป 4.37 ผลการจำแนกข้อมูลของข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.4 การตรวจสอบความถูกต้อง (Accuracy Assessment)

ในการตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุภาพที่ได้จากการจำแนกข้อมูล มีวิธีการตรวจสอบทั้งหมด 4 วิธี ดังนี้

1) Classification Stability

การตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธีนี้ เป็นการตรวจสอบโดยดูที่ความมีเสถียรภาพของแต่ละชั้นข้อมูล ที่ได้จากการจำแนกวัตถุภาพ ซึ่งค่าสถิติที่ได้จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 โดยค่าสถิติหลักๆ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด นอกจากแสดงค่าสถิติพื้นฐานแล้ว ยังแสดงค่าสีซึ่งสีที่แสดงของแต่ละชั้นข้อมูล แสดงให้เห็นถึงการปะปนกันของข้อมูล โดยชั้นข้อมูลที่แสดงด้วยสีเขียวจะเป็นชั้นข้อมูลที่ไม่มีชั้นข้อมูลอื่นปะปนหรือมีเพียงส่วนน้อย ส่วนชั้นข้อมูลที่แสดงด้วยสีเหลืองและสีแดงเป็นชั้นข้อมูลที่มีการปะปนกันของชั้นข้อมูลอื่นๆ (รูป 4.38)

2) Best Classification Result

เป็นการตรวจสอบความถูกต้องด้วยการแสดงค่าความเป็นไปได้สำหรับการจำแนกวัตถุภาพ ค่าสถิติหลักๆ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด นอกจากแสดงค่าสถิติพื้นฐานแล้ว ยังแสดงค่าสีของความเป็นไปได้ โดยสีเขียวแสดงว่าพื้นที่บริเวณนั้นมีความเป็นไปได้สูงที่การจำแนกวัตถุภาพจะมีความถูกต้อง ส่วนสีแดงแสดงว่าพื้นที่บริเวณนั้นมีความเป็นไปได้ต่ำที่การจำแนกวัตถุภาพจะมีความถูกต้อง (รูป 4.38)

3) Error Matrix Based on Training and Test Area (TTA) Mask

การตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธีนี้จะทำการเปรียบเทียบผลของการจำแนกวัตถุภาพกับข้อมูลในพื้นที่จริง (TTA) โดยอิงตามข้อมูลจุดภาพ ซึ่ง TTA สามารถสร้างได้จากพื้นที่ตัวอย่างที่ผู้ใช้ทำการเลือกไว้โดยได้จากการสำรวจภาคสนาม (รูป 4.38)

Classification Stability Best Classification Result TTA Mask

รูป 4.38 ตัวอย่างการตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธี Classification Stability,Best Classification Result และTTA Mask เพื่อใช้ตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธี Error Matrix Based on TTA Mask

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4) Error Matrix Based on Sample

วิธีการตรวจสอบความถูกต้องวิธีนี้คล้ายกับการตรวจสอบความถูกต้องแบบ Error Matrix Based on TTA Mask แต่จะต่างกันตรงที่การเปรียบเทียบผลการจำแนกวัตถุภาพกับข้อมูลในพื้นที่จริง โดยอิงตามข้อมูลวัตถุภาพไม่ใช่ตามข้อมูลจุดภาพ

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้วิธีการตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธี Error Matrix Based on (TTA) Mask เนื่องจากวิธีการตรวจสอบนี้ได้พื้นที่ TTA Mark จากการสำรวจประกอบ ซึ่งขอบเขตที่ได้อาจจะไม่เหมือนกับขอบเขตที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม เนื่องจากได้ใช้ขอบเขตที่ได้จากการสร้างวัตถุภาพ พร้อมกับแสดงผลการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM (ตาราง 4.1) ผลการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ดาวเทียม SPOT-5 (ตาราง 4.2) และผลการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan (ตาราง4.3)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 4.1 ผลการตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธี Error Matrix Based on (TTA) Mask ของข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM

User \ Reference Class	ไร่หมุนเวียนปี 2550	ไร่หมุนเวียนปี 2549	ไร่หมุนเวียนปี 2548	ที่นา	สวนไม้ผล	ป่าไผ่	ป่าไม้	ถั่วเหลือง	ชุมชน	รวม
ไร่หมุนเวียนปี 2550	33	0	0	0	8	0	0	0	0	41
ไร่หมุนเวียนปี 2549	0	16	6	0	0	0	0	0	0	22
ไร่หมุนเวียนปี 2548	0	0	11	0	0	0	0	0	0	11
ที่นา	0	0	0	43	0	0	0	0	0	43
สวนไม้ผล	0	0	0	0	64	0	0	0	0	64
ป่าไผ่	0	0	6	0	0	63	14	0	0	83
ป่าไม้	0	0	0	0	0	0	46	0	0	46
ถั่วเหลือง	0	0	0	0	0	0	0	41	0	41
ชุมชน	0	0	0	0	0	0	0	0	17	17
รวม	33	16	23	43	72	63	60	41	17	
Overall Accuracy	**0.908**									
KIA	**0.893**									

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 4.2 ผลการตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธี Error Matrix Based on (TTA) Mask ของข้อมูลดาวเทียม SPOT-5

User \ Reference Class	ไร่หมุนเวียนปี 2550	ไร่หมุนเวียนปี 2549	ไร่หมุนเวียนปี 2548	ป่าไผ่	ป่าไม้	ที่นา	สวนไม้ผล	ถั่วเหลือง	ชุมชน	ทางน้ำ	ถนน	รวม
ไร่หมุนเวียนปี 2550	299	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	299
ไร่หมุนเวียนปี 2549	0	104	0	93	0	0	0	0	0	0	0	197
ไร่หมุนเวียนปี 2548	0	0	108	0	51	0	0	0	0	0	0	159
ป่าไผ่	0	0	36	239	85	0	0	0	0	0	0	360
ป่าไม้	0	0	0	0	292	0	0	0	0	0	0	292
ที่นา	0	0	0	0	0	306	0	0	0	0	0	306
สวนไม้ผล	0	0	0	0	0	0	378	0	0	0	0	378
ถั่วเหลือง	0	0	0	0	0	0	0	359	0	0	0	359
ชุมชน	0	0	0	0	0	0	0	0	143	0	0	143
ทางน้ำ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	54	0	54
ถนน	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	62	62
รวม	299	104	144	332	428	306	378	359	143	54	62	
Overall Accuracy	**0.898**											
KIA	**0.885**											

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 4.3 ผลการตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธี Error Matrix Based on (TTA) Mask ของข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan

User \ Reference Class	ไร่หมุนเวียนปี 2550	ไร่หมุนเวียนปี 2549	ไร่หมุนเวียนปี 2548	ที่นา	สวนไม้ผล	ป่าไผ่	ป่าไม้	ถั่วเหลือง	ชุมชน	ทางน้ำ	ถนน	รวม
ไร่หมุนเวียนปี 2550	903	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	903
ไร่หมุนเวียนปี 2549	0	577	0	0	0	0	0	0	0	0	0	577
ไร่หมุนเวียนปี 2548	0	0	332	0	0	0	68	0	0	0	0	400
ที่นา	0	0	0	1339	219	0	0	0	0	0	0	1558
สวนไม้ผล	0	0	257	0	1348	0	0	0	0	0	0	1605
ป่าไผ่	0	0	142	0	0	1208	357	0	0	0	0	1707
ป่าไม้	0	0	0	0	0	0	706	0	0	0	0	706
ถั่วเหลือง	0	0	0	0	0	0	0	781	0	0	0	781
ชุมชน	0	0	0	0	0	0	0	0	368	0	0	368
ทางน้ำ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	123	0	123
ถนน	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	135	135
รวม	903	577	731	1339	1567	1208	1131	781	368	123	135	
Overall Accuracy	**0.882**											
KIA	**0.866**											

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.5 การเปรียบเทียบผลการศึกษา

จากการจำแนกข้อมูลดาวเทียมทั้ง 3 ประเภท ปรากฏว่า ผลลัพธ์ที่มีค่าความถูกต้องมากที่สุดโดยดูจากค่า KIA ที่ได้จากการจำแนกด้วยวิธีการเชิงวัตถุ (ตาราง 4.1,4.2 และ 4.3) คือ ข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM มีค่า Kappa Index Agreement (KIA) เท่ากับ 0.893 รองลงมาเป็นข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 มีค่า KIA เท่ากับ 0.885 สุดท้ายคือข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan ที่มีค่า KIA เท่ากับ 0.866

4.5.1 ความน่าเชื่อถือกับการจำแนกของข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM

ข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM มีค่า Kappa Index Agreement (KIA) เท่ากับ 0.893 แต่ไม่สามารถจำแนกถนนและทางน้ำได้ และมีการปะปนกันของการใช้ที่ดินต่างๆ ได้แก่ ไร่หมุนเวียนปี 2548 ปนกับป่าไผ่ สวนไม้ผลปนอยู่กับไร่หมุนเวียนปี 2550 และป่าไม้ปนอยู่กับป่าไผ่ สาเหตุที่เกิดการปะปนกันของไร่หมุนเวียนปี 2548 กับป่าไผ่ เพราะลักษณะทางกายภาพของไร่หมุนเวียนปี 2548 และป่าไผ่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เนื่องจากไร่หมุนเวียนปี 2548 เป็นไร่ที่ถูกพักทิ้งไว้ 2 ปี และพืชที่ขึ้นปกคลุมส่วนใหญ่เป็นไผ่ ดังนั้นโอกาสในการปะปนกันของค่าการสะท้อนเป็นไปได้สูง ส่วนไร่หมุนเวียนปี 2550 กับสวนไม้ผล เนื่องจากลักษณะทางกายภาพของพื้นที่สวนไม้ผลบางแปลงซึ่งกำลังจะทำการปลูก มีการเตรียมพื้นที่โดยการถางที่และเผาที่เหมือนกับการเตรียมพื้นที่ของไร่หมุนเวียนปี 2550 เพื่อเตรียมปลูกข้าวไร่ ดังนั้นพื้นที่ที่น่าจะเป็นไร่หมุนเวียนปี 2550 มีค่าการสะท้อนเชิงคลื่นคล้ายกับสวนไม้ผล จึงเกิดการปะปนกัน สำหรับพื้นที่ป่าไม้ที่ปนกับพื้นที่ป่าไผ่ เนื่องจาก ลักษณะของพื้นที่ป่าไม้ในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ ดังนั้นโอกาสในการปนกันของพื้นที่ป่าไม้กับพื้นที่ป่าไผ่ย่อมมีความเป็นไปได้สูง

ตาราง 4.4 ความน่าเชื่อถือของผลการจำแนกแต่ละประเภทข้อมูลจากการตรวจสอบในสนามของข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM

ประเภทข้อมูล	จำนวนจุดภาพที่มีความถูกต้อง	ความผิดพลาดจากการจำแนกที่เกินมา		ความผิดพลาดจากการจำแนกขาดหายไป	
		จำนวนจุดภาพตามพื้นที่ตัวอย่าง	เปอร์เซ็นต์ความถูกต้อง	จำนวนจุดภาพตามสภาพความเป็นจริง	เปอร์เซ็นต์ความถูกต้อง
ไร่หมุนเวียนปี 2550	33	41	80	33	100
ไร่หมุนเวียนปี 2549	16	22	73	16	100
ไร่หมุนเวียนปี 2548	11	11	100	23	48
ที่นา	43	43	100	43	100

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 4.4 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวนจุดภาพที่มีความถูกต้อง	ความผิดพลาดจากการจำแนกที่เกินมา		ความผิดพลาดจากการจำแนกขาดหายไป	
		จำนวนจุดภาพตามพื้นที่ตัวอย่าง	เปอร์เซ็นต์ความถูกต้อง	จำนวนจุดภาพตามสภาพความเป็นจริง	เปอร์เซ็นต์ความถูกต้อง
สวนไม้ผล	64	64	100	72	89
ป่าไผ่	63	83	76	63	100
ป่าไม้	46	46	100	60	77
ถั่วเหลือง	41	41	100	41	100
ชุมชน	17	17	100	17	100

4.5.2 ความน่าเชื่อถือกับการจำแนกของข้อมูลดาวเทียม SPOT-5

ข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 มีค่าความถูกต้องรองมาจากข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM คือมีค่า KIA เท่ากับ 0.885 แต่สามารถจำแนกทางน้ำ และถนนได้ เนื่องจากข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 มีรายละเอียดจุดภาพสูงกว่าข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM แต่มีการการปะปนกันของการใช้ที่ดินต่างๆ ได้แก่ ไร่หมุนเวียนปี 2548 ปนกับป่าไผ่ ป่าไผ่ปนกับไร่หมุนเวียนปี 2549 และป่าไม้ปนกับป่าไผ่ สาเหตุที่มีการปนกันของไร่หมุนเวียนปี 2548 กับสวนไม้ผลเนื่องจากว่าข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 ไม่มีช่วงคลื่นที่สามารถใช้แยกพืชกับดินได้เหมือนกับข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM

ตาราง 4.5 ความน่าเชื่อถือของผลการจำแนกแต่ละประเภทข้อมูลจากการตรวจสอบในสนามของข้อมูลดาวเทียม SPOT-5

ประเภทข้อมูล	จำนวนจุดภาพที่มีความถูกต้อง	ความผิดพลาดจากการจำแนกที่เกินมา		ความผิดพลาดจากการจำแนกขาดหายไป	
		จำนวนจุดภาพตามพื้นที่ตัวอย่าง	เปอร์เซ็นต์ความถูกต้อง	จำนวนจุดภาพตามสภาพความเป็นจริง	เปอร์เซ็นต์ความถูกต้อง
ไร่หมุนเวียนปี 2550	299	299	100	299	100
ไร่หมุนเวียนปี 2549	104	197	53	104	100
ไร่หมุนเวียนปี 2548	108	159	68	144	75
ที่นา	306	306	100	306	100

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 4.5 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวนจุดภาพที่มีความถูกต้อง	ความผิดพลาดจากการจำแนกที่เกินมา		ความผิดพลาดจากการจำแนกขาดหายไป	
		จำนวนจุดภาพตามพื้นที่ตัวอย่าง	เปอร์เซ็นต์ความถูกต้อง	จำนวนจุดภาพตามสภาพความเป็นจริง	เปอร์เซ็นต์ความถูกต้อง
สวนไม้ผล	378	378	100	378	100
ป่าไผ่	239	360	66	332	72
ป่าไม้	292	292	100	428	68
ถั่วเหลือง	359	359	100	359	100
ชุมชน	143	143	100	143	100
ทางน้ำ	54	54	100	54	100
ถนน	62	62	100	62	100

4.5.3 ความน่าเชื่อถือกับการจำแนกของข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan

สุดท้ายคือข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan มีค่า KIA เท่ากับ 0.866 ซึ่งต่ำสุดเมื่อเทียบกับข้อมูลดาวเทียม 2 ประเภทแรก และสามารถจำแนกทางน้ำ และถนนได้ แต่มีการปะปนกันของการใช้ที่ดินต่างๆ ได้แก่ ไร่หมุนเวียนปี 2548 ปนกับป่าไผ่ สวนไม้ผลปนอยู่กับไร่หมุนเวียนปี 2550 และป่าไม้ปนอยู่กับป่าไผ่ ซึ่งเหมือนกับข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM

ตาราง 4.6 ความน่าเชื่อถือของผลการจำแนกแต่ละประเภทข้อมูลจากการตรวจสอบในสนามของข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan

ประเภทข้อมูล	จำนวนจุดภาพที่มีความถูกต้อง	ความผิดพลาดจากการจำแนกที่เกินมา		ความผิดพลาดจากการจำแนกขาดหายไป	
		จำนวนจุดภาพตามพื้นที่ตัวอย่าง	เปอร์เซ็นต์ความถูกต้อง	จำนวนจุดภาพตามสภาพความเป็นจริง	เปอร์เซ็นต์ความถูกต้อง
ไร่หมุนเวียนปี 2550	903	903	100	903	100
ไร่หมุนเวียนปี 2549	577	577	100	577	100
ไร่หมุนเวียนปี 2548	332	400	83	731	45
ที่นา	1339	1558	86	1339	100

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 4.6 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวนจุดภาพที่มีความถูกต้อง	ความผิดพลาดจากการจำแนกที่เกินมา		ความผิดพลาดจากการจำแนกขาดหายไป	
		จำนวนจุดภาพตามพื้นที่ตัวอย่าง	เปอร์เซ็นต์ความถูกต้อง	จำนวนจุดภาพตามสภาพความเป็นจริง	เปอร์เซ็นต์ความถูกต้อง
สวนไม้ผล	1348	1605	84	1567	86
ป่าไผ่	1208	1707	71	1208	100
ป่าไม้	706	706	100	1131	62
ถั่วเหลือง	781	781	100	781	100
ชุมชน	368	368	100	368	100
ทางน้ำ	123	123	100	123	100
ถนน	135	135	100	135	100

4.5.4 สรุป

จากการตรวจสอบค่าความถูกต้องโดยดูจากค่า KIA พบว่าข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM มีค่าความถูกต้องมากที่สุด รองลงมาเป็นข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 สุดท้ายคือ ข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan ที่มีค่า KIA น้อยที่สุด

ตาราง 4.7 การเปรียบเทียบผลการจำแนกของข้อมูลดาวเทียมแต่ละประเภทที่มีการปะปนกันของข้อมูล

ประเภทข้อมูล	เปอร์เซ็นต์ความผิดพลาดจากที่เกิดจากการจำแนกขาดหายไป		
	ข้อมูลดาวเทียม		
	Landsat-5 TM	**SPOT-5**	**Landsat-SPOT Pan**
ไร่หมุนเวียนปี 2548	48	75	45
สวนไม้ผล	89		86
ป่าไผ่		72	
ป่าไม้	77	68	62

จากตาราง 4.7 แสดงให้เห็นเปอร์เซ็นต์ความผิดพลาดจากที่เกิดจากการจำแนกขาดหายไปของการใช้ที่ดินที่ไม่สามารถจำแนกได้หมดของข้อมูลดาวเทียมทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ ไร่หมุนเวียนปี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

2548 สวนไม้ผล ป่าไผ่ และป่าไม้ เห็นได้ว่า ข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM กับข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan มีการปะปนของการใช้ที่ดินเหมือนกัน คือ ไร่หมุนเวียนปี 2548 สวนไม้ผล และป่าไม้ ส่วนข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 มีการปะปนของการใช้ที่ดินต่างกับดาวเทียมสองประเภทแรก คือ มีการปะปนกันของป่าไผ่ และไม่มีการปะปนของสวนไม้ผล ในขณะที่ข้อมูลดาวเทียมทั้งสองไม่มีการปะปนกันของป่าไผ่ แต่มีการปะปนของการใช้ที่ดินเหมือนกับข้อมูลดาวเทียมทั้งสองประเภท คือ ไร่หมุนเวียนปี 2548 และป่าไม้

เมื่อพิจารณาการจำแนก เฉพาะ ไร่หมุนเวียนพบว่ าข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 ให้ผลลัพธ์ดีที่สุด และข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM จำแนกได้ดีกว่า ข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan สำหรับป่าไม้ พบว่า ข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM ให้ผลลัพธ์ดีที่สุด และข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 จำแนกได้ดีกว่าข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นค่าความถูกต้องทั้งหมดหรือค่าความถูกต้องแต่ละประเภทข้อมูล ข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan ให้ค่าความถูกต้องน้อยที่สุด ในขณะที่ข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM และข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 ต่างมีค่าความถูกต้องของข้อมูลต่างกันแล้วแต่ละประเภทข้อมูล

ดังนั้นถ้าต้องการจำแนกข้อมูลทั้งหมดภาพรวมทั้งหมดโดยที่ไม่ต้องการจำแนกเฉพาะสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ข้อมูลดาวเทียมที่มีความเด่นในเรื่องของข้อมูลเชิงคลื่นสามารถจำแนกได้ดีกว่าข้อมูลที่มีความเด่นในเรื่องของรายละเอียดเชิงพื้นที่ แต่ถ้าต้องการจำแนกของสิ่งใดสิ่งหนึ่งข้อมูลดาวเทียมที่มีรายละเอียดเชิงพื้นที่สูงสามารถจำแนกได้ดีกว่า

4.6 การวิเคราะห์ข้อดีและข้อจำกัดของการจำแนกด้วยวิธีการเชิงวัตถุ

การจำแนกข้อมูลด้วยวิธีการเชิงวัตถุ วัตถุภาพจะถูกสร้างขึ้นโดยอัตโนมัติจากการกำหนดค่าพารามิเตอร์ของโปรแกรม Definiens Developer V.7 ซึ่งโปรแกรมจะประมวลผลออกมาตามลักษณะค่าทางสถิติ รวมถึงลักษณะเฉพาะของพื้นที่ที่มีความเหมือนหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งเมื่อประมวลผลออกมาจะทำให้ได้ข้อมูลเป็นวัตถุภาพ และเพื่อให้เห็นภาพของการจำแนกด้วยวิธีการเชิงวัตถุได้ชัดเจนขึ้น จะขอเปรียบเทียบการจำแนกด้วยวิธีการเชิงวัตถุกับการจำแนกแบบ Maximum Likelihood

4.6.1 ข้อดีของการจำแนกด้วยวิธีการเชิงวัตถุ

1. ในการจำแนกข้อมูลนอกจากใช้ค่าการสะท้อนเชิงคลื่นของวัตถุแล้ว ยังสามารถใช้ข้อมูลทางด้านรูปร่าง สี และความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ในการจำแนกข้อมูลด้วย โดยในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่ไม่ว่าจะเป็น ขอบเขตแปลงถั่วเหลือง ชุมชน ทางน้ำ และถนน ช่วยในการจำแนกข้อมูล ทำให้ได้ข้อมูลที่มีรูปร่างตรงกับความเป็นจริงและมีความถูกต้องของข้อมูลประเภท

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

นั้นดี เมื่อเปรียบเทียบกับการจำแนกแบบ Maximum Likelihood แม้ว่าข้อมูลดาวเทียมที่ใช้ในการจำแนกจะมีรายละเอียดจุดภาพใหญ่พอที่จะมองเห็นรายละเอียดของถนน และทางน้ำได้ แต่ในการจำแนกไม่สามารถจำแนกข้อมูลเหล่านี้ได้หมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลทางน้ำที่มีขนาดเล็กที่พบบนพื้นที่สูง เนื่องจากลักษณะของจุดภาพไม่มีความต่อเนื่องกัน แต่ถ้าเป็นทางน้ำสายหลัก เช่น แม่น้ำปิง การจำแนกด้วยวิธี Maximum Likelihood อาจสามารถจำแนกได้หมด เช่น เดียวกับกรณีของข้อมูลถนน ถ้าจำแนกด้วยวิธี Maximum Likelihood อาจจะมีปัญหาของเรื่องเงาจากอาคารทำให้ไม่สามารถจำแนกได้หมด เหมือนกับการจำแนกด้วยวิธีการเชิงวัตถุ เนื่องจากการจำแนกด้วยวิธีนี้สามารถนำเอาข้อมูลในรูปแบบ vector มาช่วยในการจำแนก นอกจากนี้ถ้ารู้ขอบเขตแปลงของการใช้ที่ดินแน่ชัด หรือในพื้นที่ศึกษามีลักษณะการใช้ที่ดินประเภทนั้นๆ ไม่กี่แปลง เช่น ในกรณีศึกษาพื้นที่ศึกษามีแปลงถั่วเหลืองแปลงเดียว สามารถใช้ข้อมูลขอบเขตที่ได้จากการสำรวจภาคสนามช่วยในการจำแนกได้ เพราะถ้าใช้เพียงค่าการสะท้อนของวัตถุ โอกาสที่ประเภทการใช้ที่ดินที่เป็นถั่วเหลืองจะเกิดการปะปนกันกับที่นา เนื่องจากลักษณะทางกายภาพของการใช้ที่ดินทั้งสองประเภทมีลักษณะใกล้เคียงกัน ขณะที่การจำแนกแบบ Maximum Likelihood สามารถนำข้อมูลขอบเขตการใช้ที่ดินมาช่วยในการจำแนกได้ แต่เป็นขั้นตอนการจัดกลุ่มข้อมูลใหม่ ซึ่งไม่สามารถทำได้ในขั้นตอนของการจำแนกได้

2. การจำแนกด้วยวิธีการเชิงวัตถุเป็นการจำแนกแบบกึ่งอัตโนมัติ ผู้ใช้เป็นผู้กำหนดคุณลักษณะประเภทของข้อมูล โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้การสำรวจภาคสนามประกอบกับคุณสมบัติเชิงคลื่นของวัตถุต่างๆ เพื่อกำหนดเป็นพื้นที่ตัวอย่าง นอกจากนี้ในขั้นตอนการจำแนกข้อมูลสามารถทำการจำแนกแบบลำดับขั้น โดยทำการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงค่าเงื่อนไขที่ใช้ในการจำแนกในแต่ละขั้นตอนของการจำแนกได้ ซึ่งจะช่วยให้ลดปัญหาการปะปนกันของค่าการสะท้อนของวัตถุที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้ ในขณะที่การจำแนกแบบ Maximum Likelihood ไม่สามารถจำแนกแบบลำดับขั้นได้ และไม่สามารถแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงค่าเงื่อนไขที่ใช้ในการจำแนก จึงทำให้โอกาสในการปะปนกันของค่าการสะท้อนของวัตถุที่มีลักษณะใกล้เคียงกันสูง

3. เพิ่มความรวดเร็วในการแปล และมีความถูกต้องมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการจำแนกที่พิจารณาเฉพาะค่าการสะท้อนเชิงคลื่นของวัตถุ อีกทั้งผู้แปลยังสามารถจำแนกได้เรื่อยๆ จนผลของการจำแนกเป็นที่น่าพอใจ และกรณีที่ไม่ต้องการจำแนกประเภทการใช้ที่ดินทั้งหมดที่ปรากฏบนภาพถ่ายจากดาวเทียม สามารถเจาะจงที่จะจำแนกข้อมูลประเภทใดประเภทหนึ่งได้ ในกรณีที่มีลักษณะการใช้ที่ดินเหมือนกัน และข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียมเป็นข้อมูลที่ถูกบันทึกในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกัน สามารถใช้เงื่อนไขค่าการสะท้อนเชิงคลื่นของช่วงคลื่นเดียวกันได้ โดยค่าตัวเลขของค่าการสะท้อนที่ใช้อาจต้องทำการเปลี่ยนแปลงบ้างเล็กน้อยเพื่อให้การจำแนกมีความ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ถูกต้องมากขึ้น ซึ่งทำให้เราไม่จำเป็นต้องทดลองใช้ค่าตัวแปรใหม่เพื่อที่จะทำการจำแนกใหม่ให้เสียเวลา

4. การจำแนกด้วยวิธีการจำแนกเชิงวัตถุก่อนที่จะทำการจำแนกข้อมูล จำเป็นต้องสร้างวัตถุภาพก่อน โดยขั้นตอนของการสร้างวัตถุภาพได้ใช้ปัจจัยทางด้านมาตราส่วน รูปร่าง สี การเกาะกลุ่ม และความเรียบ เข้ามาช่วยในการสร้างวัตถุภาพ ซึ่งทำให้สามารถสกัดข้อมูลที่เป็นจุดภาพเดี่ยวได้ระดับหนึ่ง ขณะที่การจำแนกแบบ Maximum Likelihood ทำได้หลังจากที่ทำการจำแนกข้อมูลแล้ว โดยเป็นขั้นตอนของการตกแต่งข้อมูลภาพหลังจากที่มีการจัดกลุ่มข้อมูลใหม่แล้ว

4.6.2 ข้อจำกัดของการจำแนกด้วยวิธีการเชิงวัตถุ

1. ในการกำหนดเงื่อนไขสำหรับการจำแนกข้อมูล ต้องมีการเปลี่ยนแปลงค่าในการกำหนดเงื่อนไข เนื่องจากลักษณะกายภาพของแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งลักษณะทางกายภาพมีผลต่อการเจริญเติบโตของพืชที่ขึ้นปกคลุม แม้ว่าวิธีการจำแนกเชิงวัตถุสามารถใช้เงื่อนไขต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ ข้อมูลเชิงพื้นที่ แต่ถ้าไม่มีข้อมูลเหล่านี้ค่าการสะท้อนเชิงคลื่นของวัตถุเพียงอย่างเดียสามารถช่วยในการจำแนกข้อมูลได้ แต่ลักษณะการใช้ที่ดินของแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นผู้ที่ทำการแปลจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในพื้นที่ศึกษาเป็นอย่างดี ในกรณีของการศึกษาครั้งนี้ถ้าไม่รู้ลักษณะของการใช้ที่ดินในพื้นที่ศึกษา อาศัยเฉพาะค่าการสะท้อนของวัตถุเพียงอย่างเดียว ผลการจำแนกที่ได้ย่อมเกิดการปะปนกันของวัตถุที่มีลักษณะค่าการสะท้อนเหมือนกัน เช่น พื้นที่ที่เป็นที่นากับพื้นที่ถั่วเหลือง มีค่าการสะท้อนที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นการออกสำรวจภาคสนามจึงเป็นผลดีต่อการจำแนกข้อมูล แต่การออกภาคสนามครั้งหนึ่งทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายสูง เพราะจำเป็นต้องเก็บข้อมูลให้ครบและกระจายทั่วพื้นที่ศึกษา เพื่อที่ได้จะตัวแทนที่ดีของประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ทำให้ผลการจำแนกมีความถูกต้องมากที่สุด

นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับช่วงเวลาที่มีการบันทึกของข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียมที่ใช้ในการศึกษาด้วย เพราะช่วงเวลาที่แตกกันกิจกรรมทางการเกษตรย่อมต่างกันไปด้วย ซึ่งมีผลต่อค่าการสะท้อนของวัตถุ

2. ในกรณีที่ใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่เข้ามาช่วยในการจำแนกเพื่อแยกออกจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นที่ยังไม่สามารถจำแนกได้ เช่นกรณีของแปลงถั่วเหลืองในพื้นที่ที่ใช้ศึกษานี้ต้องมั่นใจกับข้อมูล ว่ามีอยู่แปลงเดียวและอยู่บริเวณนั้นจริงๆ ไม่เช่นนั้นจะทำให้การจำแนกข้อมูลเกิดการตกหล่น ไม่ครบทุกประเภทที่ปรากฏบนข้อมูลภาพถ่ายที่ใช้ในการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.7 สรุป

การจำแนกข้อมูลด้วยวิธีการเชิงวัตถุ มีขั้นตอนการประมวลผลเริ่มจากขั้นตอนการแบ่งภาพออกเป็นวัตถุภาพ โดยพิจารณาจากข้อมูลช่วงคลื่นของแต่ละจุดภาพ และรูปร่าง สี ความอัดแน่น และความเรียบของวัตถุ ทำให้ได้วัตถุภาพ จากนั้นทำการกำหนดประเภทชั้นข้อมูล เมื่อได้ชั้นข้อมูลตามที่เราต้องการจำแนก ทำการเลือกพื้นที่ตัวอย่าง แล้วดูคุณลักษณะของวัตถุตัวอย่าง ได้แก่ ค่าการสะท้อนของแต่ละช่วงคลื่น ค่าระดับความสูง ค่า NDVI และค่า brightness เพื่อกำหนดเงื่อนไขให้กับวัตถุแต่ละชั้นข้อมูล จากนั้นทำการจำแนกวัตถุภาพ และทำการตรวจสอบความถูกต้องของผลการจำแนกข้อมูลดาวเทียมทั้ง 3 ประเภท การตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธี Error Matrix Based on (TTA) Mask พบว่า ข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM ให้ค่า KIA สูงที่สุด รองลงมาเป็นข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 และสุดท้ายคือ ข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan ที่มีค่า KIA ต่ำที่สุด เมื่อนำแต่ละประเภทข้อมูลที่เกิดการปะปนกันมาคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ความผิดพลาดจากที่เกิดจากการจำแนกขาดหายไป พบว่า ไร่หมุนเวียนปี 2548 ที่จำแนกได้จากข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 ให้ผลลัพธ์ดีที่สุด รองลงมาคือข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM สุดท้ายคือข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan สำหรับป่าไม้พบว่าข้อมูลดาวเทียม Landsat-5 TM ให้ผลลัพธ์ดีที่สุด รองลงมาคือข้อมูลดาวเทียม SPOT-5 สุดท้ายคือข้อมูลดาวเทียม Landsat-SPOT Pan

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved